

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální pedagogiky

Životní hodnoty skautů

Bakalářská práce

Autor: Luksch Dominik
Studijní program: B7505 Vychovatelství
Studijní obor: Pedagogika volného času se zaměřením na tělesnou výchovu a sport
Vedoucí práce: Holeček Jakub, Mgr.
Oponent práce: Ambrožová Petra, Mgr. et Mgr. Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Luksch Dominik

Studium: P14P0571

Studijní program:

Studijní obor: Pedagogika volného času se zaměřením na tělesnou výchovu a sport

Název bakalářské práce: Životní hodnoty skautů

Název bakalářské práce AJ: Life values of scouts

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je porovnat životní hodnoty skautů a běžné populace neovlivněné skautskou výchovou. Práce se zabývá životními hodnotami skautů v porovnání s životními hodnotami běžné populace. Obsahem práce jsou životní hodnoty, výchova ve volném čase, principy skautského hnutí, jeho historie a skautská hodnotová výchova. Bakalářská má teoreticko-empirický charakter. Empirická část je kvalitativního designu, formou rozhovorů směřuje k naplnění cíle práce.

BADEN - POWELL, R. *Skauting pro chlapce*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2007. ISBN 978-80-86825-21-3.

CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.

ZAJÍC, J. *Myšlenkové základy skautingu*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2000. ISBN 80-86109-40-2.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví*. Praha: Merkur, 1991. ISBN 80-703-2001-X.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1916-3.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky

Vedoucí práce: Holeček Jakub, Mgr.

Oponent: Ambrožová Petra, Mgr. et Mgr. Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce Mgr. Jakuba Holečka samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne: 26.6.2018

Luksch Dominik

Poděkování

Dovoluji si touto cestou poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jakubovi Holečkovi za odborné vedení, cenné rady, připomínky a podporu při zpracování bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat všem dobrovolným respondentům za jejich ochotu a dobrovolnou účast na výzkumu.

Anotace

LUKSCH, Dominik. *Životní hodnoty skautů*. Hradec Králové, 2017: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 53 s. Bakalářská práce.

Klíčová slova: hodnoty, skauting, výchova

Bakalářská práce se zabývá životními hodnotami skautů v porovnání s životními hodnotami běžné populace. Práce je rozdělena na část teoretickou a na část výzkumnou. Teoretická část udává pojetí skautingu, historii skautingu, skautskou výchovu, hodnot a výchovy ve volném čase. Zaměřuje se, jak působení skautské výchovy ve volném čase formuje hodnoty a postoje v životě jedince. Výzkumná část zkoumá rozdíly v životních hodnotách jedinců, kteří prošli skautskou výchovou a v životních hodnotách běžné populace. Rozhovory s vybranými jedinci z řad skautů směřují k naplnění cíle práce

Annotation

LUKSCH, Dominik. *Life values of scouts*. Hradec Králové: Faculty of Education University of Hradec Králové, 2017. 53 pp. Bachelor Degree Thesis.

Key words: values, scouting, education

Focus of bachelor thesis is comparison of the values of scouts with values of common population. The thesis is divided into the theoretical part and the research part. The theoretical part describes the concept of scouting, the history of scouting, scout education, values and education in free time. It focuses on how the influence of scout education in free time shapes values and attitudes in an individual's life. The research section examines the differences in the living values of individuals who have gone through scout education and in the values of the common population. Interviews with selected individuals from the skauts ranks are aimed at achieving the goal of the thesis.

Obsah

Úvod	9
Teoretická část.....	10
1. Hodnoty v životě mládeže.....	10
1.1. Vymezení pojmu hodnota.....	10
1.2. Mládež a hodnoty	11
1.2.1. Výchova mládeže k hodnotám.....	11
2. Základní funkce hodnot.....	12
3. Volný čas jako prostředek pro rozvoj hodnot	14
3.1. Volnočasové organizace a jejich vedení k hodnotám.....	15
4. Hodnotové preference adolescentů	15
4.1. Vývojové stádium adolescence	16
4.1.1. Vývojové změny v adolescenci jako základ pro formování hodnotových preferencí.....	17
4.1.2. Adolescenti ve skautingu, Roveři a Rangers.....	17
4.2. Hodnotová orientace mládeže	18
4.3. Druhy hodnot.....	19
4.4. Hodnoty adolescentů	21
4.5. Hodnoty ve skautingu	22
5. Skauting.....	23
5.1. Historie skautingu.....	23
5.1.1. Ernest Thompson Seton – Černý vlk (14.8.1860 – 23.10.1946).....	23

5.1.2.	Robert Badel-Powell (22.2.1857 – 8.1.1941).....	24
5.1.3.	Antonín Benjamin Svojsík (5.9.1876 - 17.9.1938)	24
5.1.4.	Stručná časová osa	24
5.2.	Myšlenkové základy skautingu	26
5.2.1.	Poslání skautingu	26
5.2.2.	Principy skautingu	27
5.2.3.	Skautská výchovná metoda.....	27
5.3.	Skautský družinový systém	28
	Výzkumná část	30
6.	Výzkumné šetření.....	30
6.1.	Zvolené výzkumné otázky.....	30
6.2.	Metoda rozhovoru (interview).....	30
6.2.1.	Získávání dat	31
6.3.	Výzkumný vzorek.....	32
6.4.	Analýza a vyhodnocení výzkumu.....	32
7.	Závěr výzkumné části.....	40
	Závěr.....	43
	Použitá literatura a další informační zdroje.....	45
	Seznam obrázků	46
	Přílohy	47

Úvod

Téma práce zaměřující se na hodnoty byla pro mne, jako autora, vždy zajímavým podnětem. Jako dlouholetý člen Junáku a skaut, pro mne hodnoty byly vždy velice důležitým pojmem v osobním životě. Chápal jsem hodnoty jako důležitou součást každodenního života. Nejen svého, ale i lidí okolo sebe, dokonce celé společnosti. Vždy jsem věřil v určitý žebříček hodnot a byl hrdý na hodnoty které vyznávám.

Cílem práce se tedy stalo zjistit, jak se hodnoty skautů v adolescenci (Roverů a Rangers), liší od hodnot adolescentů, kteří neprošli skautskou výchovou. Vývojové období adolescence jsem zvolil s očekáváním, že vnímavost hodnot a hodnotových preferencí adolescentů mnohem více rozvinuté nežli u mladších skautů a skautek. Zároveň je tato věková skupina blízko mému věku. Vedení kvalitativního výzkumu, od přípravy otázek, až po samotné rozhovory, bude tedy značně jednodušší. Zároveň předpokládám že díky tomu dokážu dobře zpracovat a analyzovat data. Tím poskytnout kvalitní výsledky.

Práce tedy vymezuje základní teoretické pojmy z oblasti hodnot, jejich funkcí a významu ve volném čase adolescentů. Popisuje základní informace o Junáku, jeho historii a metody, kterými mládež ve volném čase vychovává.

Tyto poznatky jsou poté zhodnoceny ve výzkumné části. Zvolena byla kvalitativní výzkumná metoda, realizována formou rozhovorů k docílení hlubšího pochopení adolescentů a jejich hodnot. Práce tímto také ověří funkčnost a důležitost výchovy ve volné čase, se zaměřením na výchovu skautskou.

Teoretická část

1. Hodnoty v životě mládeže

Práce se zabývá hodnotami a jejich významem v životě adolescentů, proto je důležité správně uchopit a popsat pojem hodnota a význam těchto hodnot v jejich každodenním životě.

1.1. Vymezení pojmu hodnota

Co je to hodnota? Jako rozšířený pojem je pojem hodnota používán v mnoha vědních disciplínách. Pro vymezení pojmu jsem jako autor s přihlédnutím na téma práce a studovaného oboru zvolil pedagogické, psychologické a sociologické pojetí pojmu hodnota.

Například psychologický pohled na vymezení pojmu je velice široký. Mnoho významných psychologů formuje svoje vlastní pojetí. Cakirpaloglu (2004) popisuje nejednotnost názorů psychologie na pojem hodnota. Podobné závěry uvádí Prudký (2009), který píše, že: *„v zásadě není možné jednoznačně a jednou provždy říci, co to hodnoty jsou. Je však možné je zachycovat z různých hledisek to, jaké obsahy mohou hodnoty mít, v jakých souvislostech se tyto obsahy mohou vyjevovat a jaké důsledky s sebou obsahy toho, co za hodnoty považujeme, mohou pro společnost přinášet.* (Prudký, 2009, s.17-18)

Jako možné příčiny této nejednotnosti nevyklučuje Cakirpaloglu (2004) různé intelektuální vlivy nebo také osobní preference a vlastnosti autorů. Uvedl například definici hodnoty jako různé preference používané ke zdůvodnění navrženého nebo reálného chování jednice. Mezi další příklady uvedl hodnoty a z nich vyplývající hodnotové úsudky jako vztahující se na víře jednice co je nejlepší a co je třeba konat. Hodnoty jako sugesce přání, cílů, vášní nebo morálky. Blízký vztah definicí různých autorů k tomuto tématu potvrdilo i označení hodnoty jako ideje, o kterých člověk věří, že představují něco žádoucího a dobrého. Něco, k čemu chce jako jedinec směřovat.

Pedagogický slovník (2009) popisuje pojem hodnota v sociálně-psychologickém pojetí jako udávání míry důležitosti, kterou jedinec přisuzuje daným věcem, jevům, dalším lidem a podobně. Proces socializace a enkulturace jsou zásadní v procesu osvojování hodnot. Celé skupiny i společnosti mohou mít vlastní dané hodnoty, které uznávají. Pedagogický slovník udává jako důležitá hlediska hodnotové systémy mládeže, vzdělávání jako společenskou hodnotu a hodnoty jako součástí edukačních programů.

Sociologický slovník (2004) vymezuje pojem hodnoty jako obecné principy, orientace a preference, které si společnost ustavuje na základě žádoucího chování ve společnosti. Hodnoty jeví se jako například soubor nezávislých proměnných se často systematicky řadí a organizují představu světa o tom co je žádoucí. Slovník popisuje několik pokusů o porovnání systémů v různých kulturních oblastech. Empiricky slovník popsal rozdělení těchto systémů pomocí kritérií jako vztah k času, přírodě apod. Poté se v sociologickém slovníku (2004) objevil také systém rozlišení hodnot na dominantní, deviantní a variantní. Dělí potom hodnoty dominantní na náboženské, politické a ekonomické. Kontrola dodržování a výchova k žádaným hodnotám tedy podle této definice spadala na církev, stát a podnik.

Existuje i spojitost mezi psychologickým a sociologickým pojetím hodnoty. Cakirpaloglu (2004) píše, že univerzální standardy toho, co je pro člověka a společnost žádoucí je v sociologickém přístupu hodně obecné. Tvrdí že psychologie, především v sociologii týkající se sociálních skupin a jejich života, tuto normativnost také považuje za důležitou. Udržování skupinové harmonie a uspokojování sociálních motivů skupiny potom Cakirpaloglu (2004) popisuje jako cíle tohoto pojetí.

Práce bude vycházet ze sociologické definice pojmu hodnoty, který ideálně vysvětluje a zapadá do skautského pojetí hodnoty. Tato skutečnost pomůže k dosažení cíle práce.

1.2.Mládež a hodnoty

Podle Saka (2000), to jsou zejména mladé generace, které dynamiky a reprodukce hodnot ve společnosti nosí. Hodnoty snadno reprodukovatelné, ve společnosti živé a s oporou v sociálních subsystémech mládež primárně přebírá. Díky následné reprodukci a inovaci těchto hodnot se poté společnost může vydat směrem, který bude odpovídat stavu společnosti.

1.2.1. Výchova mládeže k hodnotám

V dnešní době můžeme sledovat výchovné působení na mládež z mnoha úhlů, avšak Vacek (2008) ve své publikaci píše, že se odborníci v posledních letech čím dál více shodují na včasné, cílené a systematické zasahování do utváření hodnot dětí a mládeže ve vzdělávacím procesu. Oproti zahraničí, kde má výchova k hodnotám své samostatné místo, v naší pedagogice není zřetelně pojmenována, i když se s ní žáci určitou mírou setkají v jiných sociálních výchovách. Píše také, že je potřeba mít zcela jasno v hodnotách, které chceme mladším generacím ve výchově předávat předtím, než je k nim budeme systematicky vést. Dodává, že tradiční hodnoty

lidskosti jsou právě ty hodnoty, které demokratické systémy preferují. Jako příklad uvádí hodnoty jako dobro, krása, rovnost, svoboda, respekt apod. Předávání takovýchto hodnot mladým generacím ovšem není jednoduché. Transformují se proto do vlastností a kvalit osobnosti, které se mnohem jednodušeji následují a dají se konkrétně rozvíjet. Zdůrazňuje dvojitou podobu výchovy k hodnotám. Nepřímou a přímou. Správně organizovaná a vedená výuka ve škole je příklad nepřímé. Přímou bohužel v dnešní době v českých školách prakticky nevidíme.

Výchovu mládeže k hodnotám můžeme v dnešní době sledovat nejlépe ve volnočasové výchově, hlavně v organizacích mládeže, které se na takovou výchovu mládeže specializují. Junák, svaz skautů je dokonalý příklad takové organizace.

2. Základní funkce hodnot

Pro pochopení hodnot a jejich vztahu s ovlivňováním osobnosti a chování jedinců musíme vymezit jejich základní funkce.

Prudký (2009) uvedl, poznávání těchto funkcí je klíčové k dalšímu pochopení souvislostí, které se s tímto pojmem pojí. Pokud chceme tyto souvislosti popsat a hodnoty interpretovat, musíme se těmito funkcím věnovat. Píše, že fungování hodnot ve společnosti existuje na mnoho dimenzí.

Podle Prudkého (2009) mohou hodnoty fungovat různě. Rozdělil funkce hodnot následovně;

- Uvedl hodnoty jako stavební kameny kultury, bez kterých se žádné pojetí kultury tak, jak ji známe, neobejde. Udává hodnoty jako definiční znaky kultury. Kultura, jak jí popisuje Prudký (2009), jako symboly a abstrakce chování obsahuje také hodnoty. Píše že proces předávání hodnot a kultury v určité kultuře může splývat. Nemůžeme podle něj danou kulturní společnost poznávat a zkoumat ze stránek vztahů mezi lidmi, pokud nejsme s hodnotami této kultury seznámeni, stejné tvrzení se dá i otočit. Můžeme potom také předpokládat, že poznatky získané o hodnotách v různých výzkumech jsou použity i jako materiál k výzkumu a interpretaci kultury v dané společnosti.
- Jako další funkci hodnot poukazuje na hodnoty jako součást utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů. Uvádí, že pro porozumění sociologii jednotlivce, stejně jako skupin, a obsahu jeho sociálního obsahu, vzhledem k hodnotám jako obsahovému základu sociálního a osobnostního systému, musíme tyto přijaté

hodnoty rozpoznat. Píše, že toto tvrzení je vlastně přiblížení funkce hodnot jako základního kamene kultury.

- Udává hodnoty jako definiční znak osobnosti. Obsahují osobnostní motivace, potřeby, aktivity, chování, dispozice i temperament.
- Funkci hodnot jako zdroj motivace a chování popisuje v závislosti hodnot a jejich vlivů na chování jednotlivce.
- Funkci hodnoty jako identifikátoru skupiny či etnika, společenství nebo institucí. Tato funkce působí na obou stranách sociálních skupin i vrstev, vně i dovnitř.
- Funkce hodnot jako zdroje sociální a kulturní soudržnosti.
- Považuje hodnoty jako zdroje sociální a kulturní soudržnosti. Zde upozorňuje na šest rozměrů.
 - soudržnost vytvářená hodnotami a způsobem života tradiční střeoevropské společnosti;
 - soudržnost vytvářená procesem klasické modernizace doplněná silnými technokratickými, byrokratickými a hierarchickými prvky, doplněná zkušenostní meziválečného budování samostatného státu;
 - soudržnost založená na zkušenosti obrany, přizpůsobování se, ale také pronásledování a diskriminace určitých kategorií obyvatelstva jak za války, tak v době komunistického režimu;
 - soudržnost té části obyvatel země, která přijala a internalizovala cíle komunistického režimu;
 - soudržnost založená na společných zájmech hospodářských, politických a sociálních skupin formujících se po roce 1989;
 - jako poslední soudržnost reflexivní modernity, společnosti vědění, informací a skupin spojených s těmito znaky soudobé modernizace, posunu k post-materiální orientaci, k rovnováze individualismu a společenské zodpovědnosti. Dává tak do souvislosti aktuální, střednědobé a dlouhodobé vlivy na sociální soudržnost;
- Dále uvádí hodnoty jako zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti. Udává jejich službu jako: „*zdroje obsahu sociálních rolím, vrstev či tříd; garance uspořádání společnosti a její hierarchie; zdroje prorůstání či homogenizace uvnitř sociálních vrstev a mezi nimi; zdroje možností vzestupu či sestupu; následky těchto proces ve změnách obsahů rolí a statusů.* Udává, že

změny příznačné pro soudobé společnosti jsou zde dobře patrné také v souvislosti s hodnotovými poselstvími obsaženými ve velkých příbězích jako zdrojích možností pro cesty ke sdílení hodnot v rozdrobených společnostech.“ (Prudký, 2009, s.55)

- Popisuje hodnoty jako přímou součást vymezení morálky. Uvádí, že tato funkce hodnoty jako atributu morálky jedince je nejvíce používaným pohledem ve vztahu s hodnotami.
- Jako poslední určuje Prudký funkci hodnot jako základy politických filozofií a ideologií. Píše o hodnotách a jejich váze při vládnutí a manipulaci. Je vidět že hodnoty mají místo jako významné socializační prostředky. Sledovat tuto funkci lze na společnosti, která *„prošla nebo prochází velkými společenskými změnami.“* (Prudký, 2009, s.52-57)

3. Volný čas jako prostředek pro rozvoj hodnot

Pokud tvrdíme, že je pro výchovu hodnot výchova ve volném čase primární (Sak, 2002), musíme volný čas a jeho vliv na hodnoty dostatečně popsat.

Volný čas můžeme podle pedagogického slovníku (2009) označit za takový čas, s kterým člověk může naložit dle vlastního úsudku. Využít ho například ke svým zájmům. Je to čas, zbylý ze dne po času, který jedinec věnuje práci, péči o ostatní a svým fyzickým potřebám. Na výchovu a vzdělávání ve volném čase se zaměřuje pedagogika volného času, obor studovaný autorem práce.

Hofbauer (2004) popisuje pod pojmem volný čas takový, kdy je člověk osvobozen od vykonávání povinnosti plynoucí z jeho závazků, práce, rozvíjení života a sociálních rolí. Čas, který jedinci zbyde po jeho pracovních i mimopracovních povinnostech. Uvádí, že: *„nejpřesnější a nejúplnější charakteristika volného času je jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.“* (Hofbauer, 2004, s.13)

Jako specifickou oblast lidského života označuje volný čas také Knotová (2006), která tuto oblast označuje jako přinášející jedinci příležitosti pro tvořivost a poskytuje pocitu uspokojení,

radosti, potěšení a štěstí. „*Volný čas nabízí možnost svobodné volby činností, poskytuje širokou škálu příležitostí pro sebevyjádření*“ (Knotová, 2006, s.29)

Sak (2000) dodává, že zabezpečení kvalitního trávení volného času pro mládež je klíčové pro urychlení a zkvalitnění vývoje obecných i specifických schopností jedinců mladé generace. Uvádí, že sféra výchovy ve volném čase může kompenzovat nedostatky školského systému.

Volný čas je pro rozvoj hodnot ideální i díky tomu, že dle Saka (2000) je volný čas provázán s danou společností, k čemuž se váží určité hodnoty, hodnotové preference a vzorce chování.

3.1. Volnočasové organizace a jejich vedení k hodnotám

Na základě předchozích tvrzení o volném čase můžeme říci, že volný čas je ideální pro formování hodnot u mladých lidí. Tohoto fenoménu využívají volnočasové výchovné organizace pro mládež, jako je například Junák. Hofbauer (2004) k tomuto dodává, že na rozdíl od rodiny a školy, je jako základ považováno dobrovolné rozhodnutí mladého člověka být členem nějakého sdružení a účastnit se jeho programu to zahrnuje přijetí hodnotové organizace a cílů sdružení, snaha rozvíjet vlastní znalosti a dovednosti a sdílet svůj čas pro dobro vrstevníků nebo sdružení. Díky tomu pak člen sdružení rozvíjí svoji osobnost, sociální vztahy a osvojuje hodnoty, které jsou pro dané sdružení stěžejní a snaží se o jejich rozšíření. Díky této dobrovolnosti poté můžeme říci, že naplňujeme život člena novými zážitky a tím ho obohacujeme. (Hofbauer, 2004, s.98-99)

4. Hodnotové preference adolescentů

Vzhledem k cíli práce založeném na pochopení a porovnání hodnotových preferencí, je nutné i tento pojem dostatečně popsat a vymezit. Tento pojem najdeme prakticky v každé sociologické publikaci související s poznáváním hodnot. Prudký (2009) uvádí nejčastější sloučení hodnotových preferencí do podoby hierarchie, kterou nejčastěji nazýváme hodnotovým žebříčkem. Píše, že díky tomuto hierarchickému seřazení lze hodnoty porovnávat mezi určitými úrovněmi, které ovšem mohou být interpretovány odlišně. Pro práci důležitá hierarchie je hierarchie obsahová. Obsahovou hierarchii Prudký (2009) popsal jako hierarchii hodnot týkající se dané oblasti významné pro život nositele těchto hodnot. Nazývá tyto hodnoty jako hodnoty životní. Popisuje je jako ucelený vztah v důležitých atributům života jednotlivce. Tyto hodnoty bývají pro jedince nejdůležitější, protože obsahují zásadní parametry jeho života.

4.1. Vývojové stádium adolescence

K pochopení vývoje a vytváření hodnotových preferencí adolescentů je potřeba vymezit pojem adolescence a její věkový rozsah.

Adolescence je podle Pedagogického slovníku (2009) období života jedince označované jako dopívání. Slovník uvádí čtyři základní pojetí tohoto období:

- jako tradiční uvádí pedagogicko-psychologické pojetí, které rozumí tomuto období jako ukončení puberty s prvním nástupem dospělosti. Jako věkové rozpětí udává 14 až 20 let;
- anglosaské pojetí popisuje jako rozdělení rané a pozdní adolescence. Věkové rozpětí neudává a popisuje ho rámcově kvůli rozdílným nástupům změn u chlapců a dívek;
- pediatrický přístup, jako kombinací předchozích. Liší se použitím puberty, kterou rezervuje pro hormonální změny zrání jednice;
- pedagogické a sociologické pojetí označuje jedince v této fázi vývoje jako mládež. Jako jedince, který se blíží dokončení svého vývoje psychického i fyzického;

Toto tvrzení potvrzuje i sociologický slovník (2004) a Macek (2003), který označuje adolescenci jako období, které odděluje dětství od dospělosti. Udává ovšem, že tato charakteristika je problematická díky různým interpretacím a ztotožňováním s například pubertální krizí.

Macek (2003) datuje adolescenci ve své odborné publikaci od 15 do 20 až 22 let života jedince. Reprodukční zralost pak udává jako začátky tohoto vývojového období. Pro ukončení adolescence, vzhledem k nemožnosti použití biologických kritérií považuje zralost v oblastech psychologie, sociologie a pedagogiky. Macek rozdělil adolescenci na tři základní fáze:

- časnou adolescenci – 11 až 13 let;
- střední adolescenci – 14 až 16 let;
- pozdní adolescenci – 17 až 20 (22) let;

V práci se přikláním k této periodizaci a jako respondenty pro výzkum se zaměřím podrobněji na pozdní adolescenci. Ve které se podle Macka (2003) adolescent zabývá otázkami osobní perspektivy, přemýšlí nad cíli a plány svého dalšího života jak profesního, tak partnerského.

4.1.1. Vývojové změny v adolescenci jako základ pro formování hodnotových preferencí

Biologické, kognitivní, emocionální a psychosociální. Tak podle Macka (2003) popisuje vývojové změny většina autorů. Píše ale, že jsou ovšem vzájemně provázány. To vede ke změnám interpretací jejich významu v různých etapách adolescence. Charakterizuje tedy změny takto:

Macek (2003) uvádí, že pubertální změny, které se týkají hlavně faktorů hormonálních. Vývoj pohlavních znaků doprovází charakteristické zrychlení růstu. Popisuje faktory jako socioekonomický status a výživu jako faktory, které značně ovlivňují načasování puberty. Udává, se stejně důležité jako tyto biologické a fyzické změny je, jak tyto změny vnímají a hodnotí jak osoba v pubertě, tak lidé okolo nich.

Například Erikson (1994) považoval jako hlavní vývojový úkol adolescence právě ujasnění vztahu k sobě a hledání vlastní identity. Macek (2003) dodává, že proces utváření identity v adolescenci je mnohvrstevnatý. V utváření identity je velice důležitý taky morální a hodnotový vývoj. Jak popisuje Eriksonova (1994) koncepce je adolescence chápána jako rozhraní mezi morálkou vospělou a dětskou. Setkávají se s novými hodnotami, jako jsou pocitovost a opravdovost. Tento vývoj je také těsně propojen s utvářením hodnotové orientace. Tento vývoj je důvod, proč jsem si jako autor vybral právě toho vývojové období jako cílovou skupinu práce.

Závislost na hodnotách zde popisuje Sak (2000), který udává že, adolescenční změny jsou základem pro formování hodnot mladých lidí. V tomto věku dramaticky stoupne například preference životního partnera a materiálních hodnot. Naopak preference lásky, přátelství a svobody pak klesá.

4.1.2. Adolescenti ve skautingu, Roveři a Rangers

I skauting, kterému se budu věnovat v kapitolách níže, má vlastní pojetí jedinců v adolescenci. To je důležité pojetí pro cíl a zpracování práce.

Skaut popisuje adolescenty ve svém hnutí jako Roveři a Rangers. Podle Břicháčka (2006) je věk odpovídající této věkové kategorii 15 až 21 let a popisuje je jako mladé lidi, nikoli už děti. Popisuje ukončení tělesného růstu a převládání tří oblastí potřeb.

- Hledání svého místa na světě, jako touha roverů stát se dospělým. Často provázena spory s rodiči kvůli neopodstatněným věcem. Provází jí spousta rizik jako alkohol, kouření apod.
- Touha po velkých výkonech, jako snaha o dosahování velkých fyzických výkonů často spojována s rizikem přeceňování vlastních sil.
- Vytváření názoru na sebe i na svět a výběr životního stylu, jako období, kdy se vytvářejí vlastní postoje ke světu, společnosti i sobě samému. Hledá pomoc na své cestě od vrstevníků, starších vedoucích a praktickém životě. Pojí se s přehnanou kritikou sama sebe a kritickým bodem je přechod z výchovy k sebevýchově.

4.2. Hodnotová orientace mládeže

Obecně můžeme hodnotovou orientaci podle sociologického slovníku (2009), který vymezuje pojem jako uspořádání hodnot určité skupiny populace do určité hierarchie, ve které se zřetelně odráží pořadí hodnot dle důležitosti. Tato orientace je výsledkem výzkumů hodnotových orientací a často se porovnává mezi například generacemi.

Dále podle Vacka (2008), se každý člověk, i nevědomky, řídí na základě vlastní hodnotové orientace. To může znamenat, že u člověka, který si neuvědomuje řízení dle určitých hodnot, je problém tyto hodnoty formulovat. Takový jedinec ale, jak se ukazuje, spadá do určitého hodnotového schématu. Pokud si jedinec vědomě uvědomuje svojí hodnotovou orientaci a má na ni ucelený pohled, tím více ovlivňují tyto hodnoty jeho chování. Sak (2000) uvedl následující proměnné jako rozhodující při tvorbě hodnotové orientace jedince. Materiální podmínky života, vlivy sociálních a výchovných institucí a vlivy politicko ekonomické sféry dané společností. Každý výchovně-vzdělávací systém si podle Vacka (2008) vždy klade za cíl předat určité hodnoty a hodnotovou orientaci dospívající generaci.

Prudký (2009) uvádí zaměřenost, působnost, tendenci a zacílení jako základní odlišení hodnotové orientace od dalších strukturací hodnot. Tvrdí, že hodnotová orientace nám umožňuje konstrukci zaměření hodnot jedince až do jejich krajního tvaru.

Podle Saka (2000) je hodnotová orientace adolescenta formována ve složitých podmínkách, díky signálům společnosti o možnosti jednat mimo nastavený hodnotový systém společnosti. Důležité ale je si uvědomit, že u adolescentů probíhá v rámci socializace a sociálního zrání.

Hodnotová orientace má pak podle Saka (2000) silný vliv. Přidává, že tento vliv je ovlivňován ostatními složkami osobnosti a sociálními podmínkami.

4.3. Druhy hodnot

Podle Kučerové (1996) zařazuje problematiku řazení hodnot do axiologické problematiky. Uvádí trojí hodnocení podle Kanta. „*To, co se líbí smyslům v počítku, má hodnotu příjemného. Co se líbí prostřednictvím rozmyslu pro pouhý pojem relativně vzhledem k nějakému cíli, má hodnotu užitečného, co se líbí absolutně, o sobě, je mravně dobré. Do třetice to, co budí cit slasti při vnímání formy souhlasem obrazivosti a rozumu, má hodnotu účelného a krásného.*“ (Kant, 1975 cit. podle Kučerová, 1996, s.70) Kučerová (1996) tvrdí, že hodnoty uspokojují potřeby, můžeme vyřešit úlohu třídít tyto hodnoty jejich klasifikací. Dodává avšak, že: „*lidské potřeby (vrozené motivační dispozice) jsou velmi obecné. Ke každé potřebě nepatří vždy určitá hodnota. Plastičnost, pohyblivost, přizpůsobivost i vynalézavost člověka působí, že jsou hodnoty rozmanitě zastupitelné a zaměnitelné. Táž potřeba může být uspokojena různými hodnotami, táž hodnota může uspokojovat různé potřeby. Otevřeným problémem každého lidského života je adekvátní a optimální uspokojování potřeb, hledání hodnot pravých a pravdivých.*“ (Kučerová, 1996, s.71)

Kučerová (1996) dále klasifikuje hodnoty podle dimenzí, v nichž člověk prožívá sebe i svět.

- Do první kategorie zahrnuje hodnoty přírodní. Ty dále rozřazuje do hodnot vitálních, životních a sociálních. Tyto hodnoty vyjadřují přírodní potřebu existovat, tendenci prosadit se a vyvíjet se jako jedinec i druh. Řadí sem například zdraví, zdatnost, svěžest, uspokojení smyslů apod. Tvrdí totiž, že i přes vytrhnutí člověka z původní symbiózy s přírodou, stále do přírody patří. Bere život jako základní podmínku člověka pro realizaci všech jeho hodnot. Sociální hodnoty označila jako hodnoty vyplývající ze vztahů jednotlivce vůči sobě, druhým a mezi nimi. Potřeby člověka jako sociální bytosti zahrnují družnost, vzájemnost, citovou odezvu a lásku. Chce být oceněn, uznán a být úspěšný. Vztahy mezi lidmi zde tvoří jádro hodnot.
- Kategorii druhou, nazvanou hodnoty civilizační popisuje jako podmínku a výsledek společenské organizace jako je rodina, národ a stát. Komunikace, jako je řeč, písmo a další prostředky pro šíření informací. Výroby a směny, jako

techniku a ekonomie společnosti. Společného poznání, kam zahrnuje zkušenosti společnosti a vědu.

- Třetí kategorie připadá sféře duchovních hodnot. Píše, že tento typ hodnoty můžeme označit jako kulturu v užším slova smyslu. Hodnoty stěžejní v utváření potřeby hledat podstatu a smysl, řád života, pravdu, dobro, krásu, svobodnou a uvědomělou lidskost. Pro tyto okruhy definovala okruhy, jako je sebeřízení a sebevýraz. Zahrnuje také tvůrčí sebeuvědomění a sebevyjádření, úsilí postihnout smysl věcí, plnost života, významy pravdivostí, etické a estetické, tvořivá práce, intelektuální rozvoj, citové bohatství, vzdělanost, tvorba.

Další zajímavou klasifikaci hodnot nabídl Sekera (1994)

- dionýské hodnoty, kam se řadí konzumace, komfort, dobré živobytí, luxus;
- herkulovské hodnoty, které sledují vlastní moc nad druhými, jejich ovládní, touhu po vládě, slávě a společenském uznání;
- apollónské hodnoty se poté týkají tvořivosti, poznání světa, rozvoje vědy a umění;
- prométheovské hodnoty se vztahují k boji za spravedlnost, proti zlu, bolesti, krutosti, za skupinovou sounáležitost;
- okratovské hodnoty zahrnují sebepoznání, porozumění, proti zlu, bolesti, krutosti, za skupinovou sounáležitost.

Vacek (2008) k tomu dodal, že apollónské (jak poznat a změnit svět) a sokratovské (jak poznat a změnit sebe) hodnoty bývají velice úzce propojeny.

4.4. Hodnoty adolescentů

Pokud chceme naplnit cíl práce, který úzce pracuje s hodnotami skautů a ptá se, zda jsou tyto preferované hodnoty odlišné od hodnot preferované ne-skautskou populací, musíme tyto hodnoty určit.

Plošnými hodnotami adolescentů se úzce zabýval Sak (2002), který vypracoval žebříček hodnot adolescentů věku 19-23 let pomocí pětistupňové škály.

Obrázek 1: Hodnotový žebříček adolescentů dle Saka a Sakové (2002)

Hodnoty	19 - 23
Zdraví	4,87
Láska	4,68
Mír, život bez válek	4,64
Životní partner	4,65
Svoboda	4,56
Přátelství	4,58
Rodina a děti	4,48
Zdravé životní prostředí	4,43
Demokracie	4,37
Pravda, poznání	4,20
Zajímavá práce	4,06
Rozvoj vlastní osobnosti	3,98
Plat, další příjmy	3,98
Úspěšnost v zaměstnání	3,88
Vzdělání	3,77
Uspokojování svých zájmů, koníčků	3,86
Být užitečný druhým lidem	3,79
Majetek	3,58
Soukromé podnikání	2,55
Společenská prestiž	2,70
Veřejně prospěšná činnost	2,41
Bůh	2,39
Politická angažovanost	1,54

Pomocí Sakova výzkumu můžeme pozorovat jako nejvyšší hodnoty zdraví, lásku, mír a životní partner. Zdraví se podle Saka (2002) ocitá na prvním místě z důvodu uvědomění adolescentů, že bez zdraví ztrácí život velkou část svého významu a další hodnoty by neměli možnost být tak prožity.

Láska podle výzkumníka dosáhla druhého místa díky jejímu pojetí jako „osudové síly“, pro kterou je v určitých případech obětován i život. Pomocí lásky lidé taky podle Saka (2002) překonávají egoismus a učí se být s druhými. Uvádí, že tato hodnota je značně závislá na životní fázi.

Hodnota míru, života bez válek podle Saka (2002) v důsledku světové bezpečnosti a situaci v médiích značně v posledních letech stoupá, oproti situaci v devadesátých letech, kdy míra ohrožení byla větší. Udává také, že preference této hodnoty se mění v závislosti na ohrožení bezpečnosti a míru.

4.5. Hodnoty ve skautingu

Základní hodnoty vyznávané skautskou organizací Junák shrnuje ve svém zákoně a slibu. Skautský zákon zní podle oficiálních stanov Junáka (Stanovy Junáka, Hlava II., odst. 8) takto:

- Skaut je pravdomluvný.
- Skaut je věrný a oddaný.
- Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
- Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
- Skaut je zdvořilý.
- Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.
- Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
- Skaut je veselý myslí.
- Skaut je hospodárný.
- Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.

Z těchto deseti bodů jasně vyplívají hodnoty, které Junák jako organizace vyznává. Prostředky, kterými organizace dosahuje výchovy k těmto hodnotám a z čeho tyto hodnoty vycházejí přiblížím v kapitolách o skautingu.

5. Skauting

Junák, jako největší organizace pro volný čas jak mládeže, tak dospělých, má dle autora práce veliký potenciál v ovlivňování vývoje osobnosti, hodnot a trávení volného času všech věkových skupin. Ve své historii tato organizace tuto funkci jako influencera tisíce mladých lidí potvrdila. I díky tomu byla organizace nesnášena ze stran vládnoucích režimů, které nevyznávaly stejné hodnoty jako skautská organizace. Ve své výchovné metodě, o které se zmíním v samostatné kapitole, se účelně snaží výchovně působit na své členy pomocí svých vlastních myšlenkových základů, pedagogiky, psychologie a skautské metodiky.

V České republice skauty oficiálně spojuje sdružení Junák – český skaut. V oficiálních stanovách stojí, že: „*Junák – český skaut, z. s. je dobrovolný, nezávislý a nepolitický spolek, jehož posláním a účelem je – v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě.*“ (Stanovy Junáka, Hlava I., odst. 1)

V kapitolách o skautingu stručně popíši historii organizace od jeho vzniku v zahraničí a vývoje až do českých krajů. Přiblížím myšlenkové základy skautingu, které obsahují poslání Junáka, základní principy skautingu, skautskou výchovnou metodu a její cíle. Hlavní pilíře výchovy k hodnotám ve skautingu. Popíši základní metodiku, kterou Junák využívá jak ve výchově dětí, tak ve svém vzdělávacím systému při výchově nových vedoucích.

5.1. Historie skautingu

5.1.1. Ernest Thompson Seton – Černý vlk (14.8.1860 – 23.10.1946)

Z původní myšlenky, kterou nadchl skupinu chlapců ničící jeho plot, vzešel velký projekt obsahující zákoník a stanovy, ve kterých byla už na počátku zakódována odvaha, čest, laskavost, samostatnost. V roce 1902 z tohoto hnutí mládeže vzniklo hnutí Woodcraft. Koncem roku 1906 se pak sešel se zakladatelem nově vzniklého hnutí skautů, Baden-Powellem. I když měl Baden-Powell jinou představu o výchově mladých, přejal část metodiky a symbolů do své vlastní organizace. (Šantora, 2012, s.14-15)

5.1.2. Robert Baden-Powell (22.2.1857 – 8.1.1941)

Působící jako armádní důstojník, vydal v roce 1899 příručku nazvanou *Aids to Scouting* pro výcvik zvědů a průzkumníků armády. Při bojích v Africe, kde Baden-Powell (dále jen B-P) vytvořil skupinu osmnáctiletých chlapců pro různé úkoly, se díky jejich mimořádné morálce, ukázněnosti, úsilí a zodpovědnosti rozhodl, že se v budoucnu práci s mládeží chce věnovat. Po návratu do Anglie se po plánování rozhodl B-P uspořádat týdenní tábor, kde by otestoval své výchovné metody. Tábor se uskutečnil roku 1907 a B-P již zde uskutečnil prvky výchovy přetrvávající v hnutí dodnes. Například družinový systém prvky lesní moudrosti, rytířskost, první pomoc a hry. Tábor byl úspěšný a B-P v návaznosti vydal příručku *Scouting for Boys*. Během roku skautovalo v Anglii sto tisíc chlapců a hnutí se rozšiřovalo do kolonií jako Austrálie, Kanada a Jižní Afrika. Do dvou let se poté rozšířilo skautské hnutí i do Evropy a USA. V roce 1911 i do Česka. (Šantora, 2012, s.15-16)

5.1.3. Antonín Benjamin Svojsík (5.9.1876 - 17.9.1938)

Pro Svojsíka jako nejvýznamnější osobnosti českého Junáku byla rozhodujícím okamžikem jeho prázdninová cesta do Anglie v roce 1911. V Anglii přišel do styku s myšlenkou skautingu a po návratu do Česka se skautingu věnoval do konce života. Byl u založení nového spolku Junák – český skaut, a stal se jeho vrchním vůdcem. Funkci vrchního náčelníka vykonával až do své smrti. Své poznatky a metody publikoval *Základy junáctví*, bibli českého skautingu. Baden-Powell ocenil Svojsíka za jeho oddanost skautskému hnutí vyznamenáním – Řádem Stříbrného vlka. (Šantora, 2012, s.51)

5.1.4. Stručná časová osa

Dále bych rád tuto kapitolu rozdělil dle knihy bratra Boba, který s pomocí uznávaných skautských pamětníků zpracoval knihu *Skautské století k výročí sta let českého skautingu*.

Bob, civilně Šantora (2012), rozdělil historii českého skautingu do jedenácti období, rozdělené především podle významných událostí v historii skautského hnutí.

- Počátky junáctví v letech 1911 až 1914, kde se patrného bujení junáctví v českých zemích ujal Antonín Benjamin Svojsík a pustil se do práce, která se stala základem Junáka v Česku. Šandora v kapitole popisuje první tábory na českém území a vydání knihy *Základy junáctví*.

- První krůčky v letech 1914 až 1918, krůčky ustanovující samostatný spolek Junák – český skaut. Etapu skautů jako pomocné síle ve válčeném období všude, kde bylo potřeba a vývoje jejich symboliky.
- Doba zrání v letech 1918 až 1928, kdy nadšení po vzniku samostatného Československého státu bylo příslibem i budoucnosti skautingu. Skauti bojovaly o start s čistým štítem a odmítal pomluvy a hořkosti z válečného období. Nová etapa skautingu s masivně se rozrůstající členskou základnou byla zaměřena právě na výchovu.
- Zlatá léta v letech 1929 až 1938, označena za neklidná a někdy až bouřlivá byla pro skauting v česku poučná a inspirující díky účasti na třetím světovém Jamboree v Anglii, kam poprvé vyrazila početnější československá výprava. Úmrtí A.B. Svojsíka ale ve spojení s rostoucí podporou nacizmu ve světě předcházely cestě do stínu.
- Válečná odysea v letech 1939 až 1945. Nad Evropou se vznášela mračna válečného konfliktu. I v době okupace se Junák snažil pokračovat v činnosti i přes omezující mantinely. Po vypuknutí války byl však 28. října 1940 Junák rozpuštěn. Určité skautské skupiny se poté ve válečném období staly součástí odboje.
- Čas rozmachu v letech 1945 až 1948. Po posledních výstřelech druhé světové války, kdy většinu českého území osvobodila Rudá armáda se na otázku vedení Junáka, zda má Junák obnovit činnost, dostala stručná odpověď, Obnovit předválečný stav. Začal obrovský příliv nových členů, což bylo odrazem dobrého jména skautingu u nás. Avšak komunistické vedení státu opět usilovalo o rozpad Junáku.
- Druhá pauza v letech 1948 až 1967. S událostmi února 1948 byl Junák, v podobě organizace sdílejícími Baden-Powellovské ideály, rozpuštěn.
- Naplněné naděje v letech 1968 až 1970, doba, kdy se do čela KSČ dostali politici hlásající demokratizaci společnosti. Tyto události dávali skautům naději na jejich opětovné formování.
- Skryté plamínky v letech 1971 až 1989 jako období, kdy se musely skautské oddíly rozhodnout, zda pracovat v naprosté ilegalitě, nebo se stáhnout pod křídla jiných výchovných organizací. Události 17. listopadu 1989 zažehli obnovu skautingu.
- Vstříc novému století v letech 1990 až 2011. Třetí obnovení skautingu a s ním spjatá veliká euforie, a hlavně obrovský zájem dětí.

5.2. Myšlenkové základy skautingu

V této kapitole bych se rád zaměřil na to, co dělá Junáka organizací takovou, jaká je. Od poslání skautingu, základní principy skautingu až po skautskou výchovnou metodu. Aneb ty základní věci, které nejvíce ovlivňují výchovu osobností v této organizaci a cíleně působí na ni působí.

5.2.1. Poslání skautingu

Oficiálně skauting popisuje své poslání jako „*v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě.*“ (Stanovy Junáka, Hlava I., odst. 1)

Shodující se pochopení poslání skautingu uvedl i Břicháček (2006), jako podporu vývoje osobnosti mladých lidí v jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních i tělesných stránkách, aby mohli být silnými osobnostmi a byli schopni vytvářet svět kolem sebe k lepšímu. Bratr Rogalo, civilně Jasaň (2010) dodává, že poslání je tedy jakousi nejvyšší metou, za kterou bychom měli jako vychovatelé směřovat. Píše, že: „*má být cílem naší výchovy v oddíle naučit děti a dospívající znalostem, dovednostem a postojům potřebným pro jejich budoucí život.*“ (Jasaň, Havel, 2010, s.83)

Můžeme si všimnout jasněho působení a zachování základních hodnot a cílů z dob Roberta Baden-Powella. Zároveň již zde v poslání máme jasně definované, jaké hodnoty chce skauting v mladých lidech vychovávat. Mohu se proto ve výzkumu zaměřit přímo na tyto hodnoty a předpokládat, že budou v žebříčku postaveny výše.

Podle otce skautingu Baden-Powella pak Svojsík píše, že: „*výrazem skautování rozumí se práce a vlastnosti zálesáků, objevitelů a hraničářů. Použijeme-li jejich základních prvků, podáváme hochům systém her a cvičení, který hovoří jejich pouze a přirozeným náklonnostem a má zároveň veliký význam vychovávací.*“ (Svojsík, 1912, s. 41)

5.2.2. Principy skautingu

Skauting a jeho myšlenkové základy a výchova stojí na třech základních principech, které vycházejí z poslání organizace. Tyto tři základní hodnoty uznávají skauti jako „princip lepšího světa“ a přesně k těmto hodnotám svou výchovou směřuje a snaží se je i ve světě prosazovat. Tyto základní principy uvedl Břicháček (2006) jako:

- Odpovědnost vůči sobě, jako přesvědčení o své jedinečnosti, cennosti a důležitosti. *„Hodnota lidí spočívá právě v tom, že jsou lidmi.“* (Břicháček, 2006, s. 7)
- Odpovědnost vůči druhým, jako přesvědčení o poslaní člověka být s druhými, být členem společnosti, rozvíjení a budování silných mezilidských vztahů. Uvědomění věnování svých skutků druhým, spolupráce a porozumění.
- Odpovědnost vůči největší Pravdě a Lásce (bohu), jako přesvědčení o hodnotách nepopsatelných a nedokazatelných i přes jejich zásadní význam na naše životy.

Uvádí, že budeme-li si všichni vědomi těchto našich tří odpovědností, povinností a úkolů na světě, můžeme udělat svět lepší. Autor zde opět zřetelně vidí vysokou hodnotovou zaměřenost výchovy ve skautingu a toho, že všichni skautští vůdci by si měly být tohoto jejich působení vědomi. Hlavně proto že principy a poslání skautingu jsou velice důležitou součástí čekatelských a vůdcovských zkoušek.

5.2.3. Skautská výchovná metoda

Cest k cíli, jak si ho skauting představuje je bezpočet. Břicháček (2006) uvádí, že skauting je jen jednou takovou cestou, která je ale mimořádně účinná. Díky jeho orientaci na mladé lidi a vědomé používání soustavy prostředků a jejich provázanost vede k velkým úspěchům. Samostatně nejsou jednotlivé prvky nijak výjimečné, avšak jejich kombinace je velice působivá. Společné působení těchto prvků vede k působivé výchovné síle. Tyto prostředky uvádí stanovy Junáka (Stanovy Junáka, Hlava II., odst. 9):

- Skautský zákon a slib
- Učím ze zkušenosti
- Družina
- Symbolický rámeček
- Příroda

- Program osobního růstu
- Dospělí průvodci

Cíl skautské výchovy by se tedy dal podle Břicháčka (2006) popsat, jako přispívání k rozvoji mladých lidí, rozvíjení jejich tělesného, duševního, společenského i duchovního potencialu jakožto jednotlivců v určitém společenství. Tento cíl, jak uvádí, plně naplňuje všechny tři dílčí principy skautingu. Uvádí, že v prvním období mladšího školního věku posilujeme schopnost rozlišovat mezi dobrem a zlem, základní schopnosti sociální komunikace a spolupráce. V další etapě podpora rozvoje poznávání přírody a morálního řádu, rozvíjení praktických dovedností a zodpovědnosti. Třetí etapa, která vrcholí dospělostí má za cíl rozvíjení duchovní stránky jedince, rozvoj mravů a svědomí, navazování trvalých celoživotních vztahů založené na důležitých citových hodnotách.

5.2.4. Metodika použití skautské výchovy

Skautská výchova se podle Břicháčka (2006) snaží ukazovat cestu k cíli pomocí dvou základních rozměrů.

- Hledání vhodné a účinné metody, jak realizovat lákavý, pestrý a vyvážený program
- Přemýšlení nad hodící se motivací pro nadchnutí člověka pro program

Tyto rozměry očekává Junák jako základní pro vzdělávání svých nových vůdců. Podle Břicháčka (2006) je požadováno, aby byl začínající vůdce, schopen sestavit a realizovat program jednoduché výchovné akce s cílem předat tyto znalosti a dovednosti mladším účastnícím se členům.

5.3. Skautský družinový systém

Podle autora jeden z nejvíce významných bodů a vynálezů skautské výchovy. Tato metoda s ohlednutím na mé vlastní působení ve skautu ovlivnila vývoj mé osobnosti a hodnotové orientace nejvíce.

Už Robert Baden-Powell, podle Šantory (2012), přišel s nápadem organizovat skautskou výchovu v malých skupinkách, které nebudou vedeny dospělým ale schopným vrstevníkem skupiny, rádcem. Vyšel tím vstříc přirozené potřebě dětí sdružovat se do menších skupin. Motivace celé skupiny je klíčová tím, že motivaci rádce zajišťuje důvěra vedení a zbytek družiny v cítění, že se mohou do vedení celé dužiny taky zapojit. Výchova pak probíhá pro děti

nevědomky během hry. Vrstevnická výchova vyplývající z tohoto systému se pak stala jednou z hlavních částí skautského hnutí. Baden-Powell tímto daleko předběhl svou dobu.

Břicháček (2006) k tomuto vrstevnickému vedení přidává ještě pravidlo přenášené zodpovědnosti, které pro svou funkci vyžaduje konání pravidelných oddílových rad a inspirování rádců k jejich vlastnímu vývinu.

Oficiálně stanovy ustanovují, že: *„skauting klade důraz nejen na výchovu všestranně rozvinutého člověka; klade důraz i na jeho roli sociální, na schopnost být platným a odpovědným členem společenství. I proto se skautská výchova odehrává především v malé, přirozené skupině vrstevníků, která představuje pro mladého člověka citové zázemí stejně jako výzvu jeho rozvíjejícím se sociálním dovednostem a umožňuje lépe odhalit jeho silné stránky a uplatnit je ve prospěch celku.“* (Stanovy Junáka, Hlava II., odst. 9)

Nejdůležitější výchovné přínosy družinového systému v Junáku dobře shrnul Jasaň (2010), který uvedl že všichni členové mají potřebu někam patřit. V dobře fungující družině se tato potřeba skvěle vyplňuje. To doplňuje pocit toho, že když nebude přítomen, bude skupině chybět. Družina skvěle plní funkci poskytovat ideální prostředí pro vytváření pevných vztahů. Píše také, že počet členů nesmí být příliš vysoký kvůli ztížení schopnosti vůdce pozorovat vlastnosti jednotlivců. Naopak příliš malý počet členů by omezovala spektrum osobností ve skupině. Přidává, že z dobře fungující družiny se dobré vztahy přenáší i do života mimo oddíl, i po případném vystoupení z oddílu. Pokud takováto družina naopak nefunguje, mají členové tendenci hledat sounáležitost jinde, i mimo oddíl, což vede k častému opuštění oddílu.

Teoretickou část obsahující o skautingu tímto ukončím. Obsahuje všechny potřebné informace týkající se výchovy ve skautingu a jejich výchovu k hodnotám v jejich metodách. Je zcela jasné že hodnoty ujímají ve skautingu velice důležitou roli a klade se důraz na předávání hodnot jak ve výchově dětí a adolescentů, tak při výchově nových vedoucích. Je také vidět, že hodnoty vyznávané ve skautingu, se přes více než sto let skautování na českém území, nezměnili. A to i přes velké sociální změny v čase fungování Junáka. Proto se jako autor domnívám, že bude viditelný rozdíl mezi adolescenty, kteří prošli skautskou výchovou, a těmi kteří byli nedotčeni.

Výzkumná část

6. Výzkumné šetření

Cílem práce je pozorovat a zhodnotit, jak životní hodnoty skautů v adolescenci v porovnání s běžnou populací adolescentů neovlivněnou skautskou výchovou. Tím poukázat na funkci a význam skautské výchovy. Skautské hodnoty, jak jsme se dozvěděli v kapitolách o skautingu, se za posledních více než sto let u nás ani ve světě nezměnily. Chci poukázat na to že i přes značné posuny ve společnosti se daří organizaci Junák plnit své poslání a vést mladou generaci k určitým hodnotám. Ty nejdůležitější hodnoty obsahuje již zmíněný skautský zákon.

Z plošných výzkumů Saka (2004) získáváme přehled o obecné hodnotové preferenci adolescentů. Z vnitřních dokumentů Junáka poté získáváme požadované hodnotové preference uvnitř organizace. Můžu se tedy zaměřit na kvalitativní, hloubkový sběr dat pomocí rozhovorů se členy Junáka, adolescenty. Hlavním účelem kvalitativního výzkumu je podle Hendla (2005), objasnění lidského chování a pochopení, proč a jakým způsobem reagují na určité situace. Jako přednosti výzkumu udává dobré sledování procesů, souvislostí a poskytuje dobrý vhled při sledování skupiny, jedince či fenoménu. Ideální pro identifikaci způsobů, jak skauting ovlivňuje názory a chování jednotlivců.

6.1. Zvolené výzkumné otázky

- a) Jakým způsobem ovlivňuje skauting hodnotovou orientaci členů?
- b) Jak se liší hodnotová orientace skautů a „ne-skautů“ v adolescenci?
- c) Jakou mají hodnoty skautského zákona u skautů důležitost?

Jako metodu pro sběr dat k dosažení cíle jsem zvolil metodu rozhovoru.

6.2. Metoda rozhovoru (interview)

Podle Pelikána (1998) je tato metoda založena na důvěře a mezilidské komunikaci, kde si lidé poskytují informace ústně, neopírá se o písemné vyjádření. Jako autor jsem zvolil přístup Hendla (2005) a jeho strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Tato metoda obsahuje formulované otázky pro respondenty. Zvolená varianta snižuje pravděpodobnost, že se data od respondentů budou strukturálně lišit. Nejlépe minimalizuje efekt tazatele na kvalitu rozhovoru. Poskytuje také lepší analýzu dat, protože takto získaná data se lépe lokalizují v záznamu. Tato metoda může podle Pelikána (1998) obsahovat i vytvoření atmosféry otevřenosti, která je důležitá pro validitu odpovědí respondenta.

Jako tazatel, vedoucí rozhovoru, jsem se tedy dle literatury zaměřil na základní vytvoření atmosféry. Správné atmosféry při rozhovorech jsem se snažil dosáhnout svým vlastním vystupováním a příjemným místem pro dotazování. To vše ovšem s myšlenkou udržet odpovídající rovinu rozhovoru, aby rozhovor nesklouzl do konverzace v lehkém duchu, dle Pelikána (1998).

6.2.1. Získávání dat

Pro respondenty byla připravena řada otázek. Vzhledem k otevřeným otázkám počítám s použitím dalších doplňujících jednoduchých otázek s upřesňujícím charakterem. Začátek rozhovoru se pojí k informacím o výzkumném souboru. Tři otázky se zaměřují na lidi v okolí respondentů a toho co je na nich důležité, k upřesnění hodnot, které preferuje u lidí okolo sebe. Důraz byl kladen na kamarády ve skautu. Čeho si na nich cení a zda se k respondentovi chovají jinak než ostatní vrstevníci. Dále pak na vedoucí, kteří ve skautu s respondenty pracují a tím přímo, vědomě a dlouhodobě ovlivňují jejich osobnost a hodnotovou orientaci. Poslední otázka v bloku se vztahuje na hodnoty a vlastnosti, které by očekávali od jejich budoucího životního partnera. Tím získat další data o žádaných hodnotách respondenta. Závěrečné otázky byly zaměřeny na zjištění vlastních přijatých hodnot respondenta. Jaké přání by si nechal splnit, jaké vlastnosti a hodnoty by chtěl předat svým dětem a také čeho si respondent váží sám na sobě. Přesné znění otázek je součástí přílohy práce. (Příloha č.1)

Záznamy rozhovorů byly zaznamenány pomocí videokamery se zvukovým záznamem. Každý individuální záznam byl také doplněn terénními poznámkami zaznamenanými přímo při rozhovoru. Ve videozáznamu nebyl obsažen obličej dotazovaného.

6.3. Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsem zvolil adolescenty ve skautském hnutí – Rovera a Rangers původně pocházející a účastníci se fungování organizace v Hradci Králové. Výběr byl zúžen na členy, kteří v organizaci strávili více než čtyři roky aktivní účasti. Pro konečný výběr jsem použil variantu „sněhové koule“, která je pro interview ideální. Tato metoda vzorkování je pomocí „volby dalších případů na základě doporučení zkoumaných jedinců.“ (Hendl, 2005, s.154) V případě mého výzkumu poskytne tato metoda i určitou variaci, která zlepší dokumentaci konfiguraci hodnot.

Všichni účastníci vzorku byli informováni o cíli výzkumu, použitých postupech, a o tom, co se od nich bude očekávat. Každý mohl kdykoliv rozhovor přerušit či nesouhlasit se zpracováním dat. Jejich účast ve studii byla dobrovolná.

Dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění účinném od 1. července 2017, jsem zaručil ochranu osobních údajů a důvěrných dat. Dostal jsem souhlas o zpracování poskytnutých informací pro výzkumné účely pouze, pokud budou poskytnuta pod anonymním identifikačním kódem. Porozuměli tomu, že nebude jejich jméno nikdy použito v bakalářské práci. Naopak nebudou účastníci proti oficiálnímu zveřejnění výsledků tohoto výzkumu. Informovaný souhlas (Příloha č.2) byl poskytnut všem účastníkům výzkumu.

6.4. Analýza a vyhodnocení výzkumu

Většina individuálních rozhovorů s respondenty probíhala díky příznivému počasí v městském parku v Hradci Králové. Jeden rozhovor probíhal v kavárně nad šálkem teplé kávy. Zúčastnili se čtyři dívky a dva chlapci. Výše zmíněné poté dopomohlo vytvořit ideální atmosféru rozhovorů. Respondenti se nebáli otevřeně odpovídat na otázky a rozhovory probíhaly bez pauz a záseků. Analýzu jsem segmentoval podle jednotlivých otázek a odpovědi kategorizoval v tabulkách odpovědí. Četnosti odpovědí poté neodpovídají počtu respondentů. Respondenti udávali více odpovědí na určitou otázku. Zvolená metoda pro analýzu a vyhodnocení výzkumu byla kódování a zobrazení dat pomocí přehledových tabulek podle Hendla (2005).

Otázka č.1: Jakým způsobem změnil skauting tvoje hodnoty, názory a postoje?

Tabulka č.1.: odpovědi otázka č.1.

<i>Ano</i>	(6)
<i>Příkladem</i>	(6)
<i>Slib, symbolika</i>	(4)
<i>Lepší svět</i>	(2)
<i>Zážitky</i>	(3)

Všichni respondenti uznali, že skauting vskutku jejich hodnoty změnil. Většina respondentů uvedla že si toto působení uvědomovali a jsou rádi, že na ně takto bylo působeno. Jako hlavní důsledek tohoto formování hodnot všichni respondenti uvedli, že jim vedoucí a starší členové Junáka šli příkladem. To můžeme pojít se zavedeným oddílovým systémem, jeho funkcí a předáváním zodpovědnosti. Můžeme to tedy přikládat jako výsledek skautské výchovy a vzdělávání jejich vůdců. Zajímavá odpověď se týká skautské symboliky, která má ve skautském výchovném systému své silné kořeny. Bylo uvedeno, že pokud například skládají skautský slib, myslí na něj poté i v každodenním životě. Někteří respondenti také věří, že přijetím těchto hodnot pomohou většímu dobru a připojí se k vývoji lepšího světa.

Většina respondentů k otázce také uvedla, že i když skautují například více než deset let, přišla jim tato doba kratší. Tento jev by se dal přičíst teorii Steva Taylora (2011) a Belle Beth Cooperové (2013). Ti předpokládají že vnímání času souvisí se vstřebáváním nových informací. Děti tak vnímají čas mnohem delší, protože mají tisíce nových nevstřebených podnětů, které mozek zpracovává. Tento jev skauting tedy pravděpodobně ještě zvětšuje, díky snaze Junáku stále přinášet nové věci, učit a formovat osobnosti mladých lidí.

Výsledek této otázky tedy dostatečně osvětlil možné ovlivnění hodnot jednotlivce skautingem a mohl jsem se k této otázce vždy vrátit a hledat vzájemné vztahy.

Otázka č.2: Máš ve skautingu blízké kamarády?

Všichni respondenti na tuto otázku odpověděli téměř jednotně s tím, že dobrých kamarádů mají spoustu. Nejen v oddíle, ve kterém vyrůstali, ale také ve středisku a dalších městech. Tento široký rozsah je určitě důsledkem společných skautských akcí a vzdělávacích kurů, které pojí dohromady skauty ze všech částí nejen státu, ale i země. Dle respondentů je to právě skaut a jejich oddíl, kde mají kamarády nejbližší. Tento výsledek poukazuje na funkci skautingu, jeho hodnotové preference přátelství a kamarádství, které pěstuje pomocí družinového systému a dalších společných akcí a aktivit již od prvního setkání jedince se skautem. Zároveň tato blízkost členů poukazuje na funkci skautské výchovy spojovat lidi blíže k sobě. Objevuje se i tvrzení respondentů, že považují i skauty které viděli jednou stále za kamarády. To se pojí se skautskou myšlenkou, že kamarádství nezaniká. Tento přístup můžeme zahrnout do základních hodnot skautingu jako je věrnost a oddanost a přímé spojení můžeme pozorovat i s bodem skautského zákona: „skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem/sestrou každého skauta.“ Většina respondentů také sdílela pocit, že kamarády skauty hodnotí a vnímají silněji nežli kamarády ze školy nebo jiných organizací. Můžeme z toho tedy vyvodit, že skautská výchovná metoda opravdu funguje a formuje ve většině případů mladé lidi k danému obrazu.

Otázka č.3.: Vyprávěj mi o nich, čeho si na nich vážíš?

Tabulka č.2.: odpovědi otázka č.3.

<i>Důvěryhodnost</i>	(6)
<i>Přátelství</i>	(6)
<i>Upřímnost</i>	(4)
<i>Smysl pro humor</i>	(5)
<i>Spolehlivost</i>	(3)
<i>Pravdomluvnost</i>	(3)
<i>Prospěšnost</i>	(3)
<i>Psychická podpora</i>	(1)
<i>Manuální zručnost/šikovnost</i>	(1)

Respondenti se na položenou otázku značně rozpovídali, což jsem jako přivítal. Nebylo potřeba zbytečně zasahovat do jejich vyprávění a podařilo se mi získat značné množství hloubkových dat. Většina respondentů v této otázce zvolila vícero odpovědí, a to až pět různých vlastností

a hodnot, které pro ně měli hluboký význam. Všichni respondenti měli tedy jasné představy o tom, co na svých kamarádech mají rádi a jaké hodnoty preferují. Nejvíce se respondenti zmiňovali o důvěryhodnosti a přátelství. To můžeme logicky spojit také s dalšími zmíněnými pojmy. To je pravdomluvnost, spolehlivost a upřímnost. Všechny tyto hodnoty mají přímé spojení se základními skautskými hodnotami, ke kterým jsou skauti vychováváni. Respondenti přitom nad svými odpověďmi viditelně nepřemýšleli jako nad obrazem skauta podle jejich zákona, ale dané hodnoty mají působením právě skautské výchovy spojené s obrazem dobrého kamaráda a člověka. Z těchto výpovědí vyplývá, že kamarádi respondentů jsou také nositeli důležitých skautských hodnot.

Otázka č.4.: Jak vnímáš odlišnosti mezi chováním tvých kamarádů skautů a ne-skautů?

Tabulka č.3.: odpovědi otázka č.4.

<i>Vnímám (5)</i>	<i>Omezená spolehlivost (3)</i> <i>Lhaní (5)</i> <i>Přátelství po čase uhasíná (2)</i> <i>Dělají si srandu ze skautů (2)</i> <i>Městské děti (1)</i>
<i>Nevnímám, rozdíl není (1)</i>	

Naprostá většina respondentů na otázku měla stejný názor. Uvedli, že si myslí, že se jejich kamarádi skauti skutečně chováním a přístupem liší od kamarádů ne-skautů. Nejčastěji uváděli jako hlavní problém lhaní, ke kterému můžeme logicky napojit i často zmiňovanou nedostatečnou spolehlivost. To je pravděpodobně dáno tím, že lidé mimo skaut neuznávají hodnotu pravdy a pravdomluvnosti tak vysoko, jako lidé, kteří prošli skautskou výchovou. Další zajímavou informací považují prohlášení „dělali si že mě srandu, protože jsem skaut.“ Což můžeme spojit s častým nepochopením skautů u dnešní mladé generace. Další zajímavá a důležitá informace bylo označení některých ne-skautských přátel jako městské děti. Po upřesnění je jasné, že tím respondent myslel minimální vztah jeho ne-skautských přátel k přírodě. Můžeme zde tedy sledovat další důležitou hodnotu skautů, příroda.

Jediný respondent na otázku odpověděl, že takový rozdíl nevnímá a jejich chování se tolik neodlišuje. Uvedl sice že u jeho ne-skautských kamarádů sice převažuje například používání vulgárních výrazů. Uvedl, že i jeho kamarádi mimo skauting jsou velice spolehliví a nevěří, že

by mu někdy lhaly. Dodal ovšem, že si není jistý, jestli se se skautingem někde nesetkali nebo neprošli nějakou jinou formou mimoškolní výchovy. Zde je potřeba zdůraznit že jako autor práce nechci tvrdit, že skauting je jediná cesta, jak lze tyto hodnoty v mladých lidech vychovat. Je to pouze jedna z cest. Musíme vnímat ovšem i to, že tento stejný respondent skautuje ze všech ostatních respondentů nejkratší dobu a do Junáka nastoupil značně později než ostatní. To mohlo také ovlivnit tuto odpověď.

Otázka č.5.: Jak na tebe působili vedoucí?

Všichni respondenti potvrdili velice kladné vnímání působení vedoucího na jejich rozvoj, nejen ten zaměřený na hodnoty. To můžeme přikládat a spojit hlavně s funkcí předávání zodpovědnosti v rámci oddílu, a hlavně také fungování interního skautského vzdělávání. Respondenti sdíleli pocit, že byli vždy rádi že tam pro ně vedoucí je a pomůže jim, když bude potřeba.

Otázka č.6.: Jak vnímáš svého nejoblíbenějšího vedoucího?

Tabulka č.4.: odpovědi otázka č.6.

<i>Lidskost</i>	(6)
<i>Přístup k lidem</i>	(6)
<i>Řešení problémů</i>	(4)
<i>Zodpovědnost / předávání zodpovědnosti</i>	(4)
<i>Důvěra</i>	(4)
<i>Vztah k přírodě</i>	(3)
<i>Výchova</i>	(2)
<i>Dovednosti / zručnost</i>	(2)

Respondenti opět neměli problém dát dohromady přesné informace, hodnoty a vlastnosti, které preferují. I tento aspekt jejich odpovídání a rozhovoru průkazně ukazuje vztah mezi skautskou výchovou a schopností porozumět hodnotám jak svým, tak ostatních lidí okolo sebe. To se pojí také se schopností o takových věcech mluvit a vyjadřovat svůj názor. Všichni respondenti v této otázce zdůraznili lidskost a přístup k ostatním lidem. To můžeme zahrnout do kategorie komunikace a vystupování. Respondenti jasně cítili, že právě takové chování vůdce je motivovalo a vedlo k jejich vlastnímu vývoji osobnosti k těmto vlastnostem a hodnotám. Tento přístup vedoucího poté můžeme také spojit se základními skautskými hodnotami jako je

zdvořilost a slušné chování a vystupování, stejně jako vazby k prospěšnosti a pomáhání druhým. Dále respondenti navazují na již zmíněnou zodpovědnost a její předávání, jako základní prvek motivace ve skautské výchově. Důležitost hodnoty vztahu k přírodě se opět opakuje jako standartní prvek hodnotového žebříčku skautů. K již zmíněným důvodům preference této hodnoty můžeme také přidat fakt, že je tato hodnota ovlivněna častým pobytem skautů v přírodě. Ať už se jedná o výpravy nebo tábory. Zajímavou informací bylo ocenění vůdce výchovy. Můžeme tedy pozorovat že si, i když zpětně, uvědomují výchovnou roli vůdce a jsou rádi, že to byl zrovna on, kdo jejich osobnost a hodnotový žebříček rozvíjel.

Otázka č.7.: Jak si představuješ svého životního partnera?

Tabulka č.5.: odpovědi otázka č.7.

<i>Láska</i>	(6)
<i>Upřímnost</i>	(6)
<i>Odvaha</i>	(4)
<i>Vztah k přírodě</i>	(5)
<i>Prospěch druhým</i>	(4)
<i>Vychování</i>	(5)
<i>Zručnost</i>	(2)
<i>Skaut</i>	(4)

Respondenti vnímali tuto otázku velice silně a díky tomu mají získaná data značnou hodnotu. Silné vnímání tohoto tématu dopomohlo ke kvalitě přijatých informací. Všichni respondenti uvedli jako hlavní hodnotu partnera opětovanou lásku, což nemusíme brát jako důsledek skautské výchovy, ale jak obecnou zásadu pro fungující vztah. Nemůžeme to ale ani vyloučit, jelikož v dnešní uspěchané společnosti se i vztahy bez pojetí lásky, jak jí známe, vidí často. U hodnot jako je vztah k přírodě a prospěch druhým už ovšem můžeme opět sledovat vazbu na skautský zákon, výchovnou metodu a jeho hodnotou orientaci.

V posledním řádku můžeme sledovat vlastnost označenou skaut. V tomto případě respondenti uvedli že jejich životní partner by preferenčně mohl být skaut. Tento výsledek ukazuje, že skauti jsou si vědomi své hodnotové odlišnosti od ne-skautské populace. Zároveň tím poukazují svůj předpoklad toho, že pokud člověk je skaut nebo prošel skautskou výchovou, tyto základní

hodnoty, které předtím uvedli berou jako samozřejmost. Tím se zároveň prokazuje jejich víra ve skautskou výchovu.

Otázka č.8.: Můžeš popsat to nejdůležitější, co chceš předat svým případným potomkům?

Tabulka č.6.: Odpovědi otázka č.8.

<i>Prospěšnost/Pomáhat druhým</i>	<i>(4)</i>
<i>Přátelství</i>	<i>(6)</i>
<i>Vztah k přírodě</i>	<i>(5)</i>
<i>Lásku k rodině</i>	<i>(4)</i>
<i>Vzdělání</i>	<i>(6)</i>
<i>Víra</i>	<i>(1)</i>

Respondenti nad touto otázkou museli přemýšlet delší dobu. Pro většinu to bylo poprvé co se nad touto problematikou zamýšleli. Na získaných informacích si opět můžeme všimnout daného trendu spojitostí a vztahů s hodnotovou orientací Junáka. Odpovědi jako slušné vychování, umět pomoci lidem okolo sebe a být prospěšný společnosti se v rozhovorech objevují snad u každé otázky. Dané to je již několikrát zmíněnou vazbou na skautský zákon, o kterém se již nebojím říci, že silně ovlivňuje hodnotové žebříčky respondentů, které se velkou částí odlišují od ne-skautských. Stejnou vazbu sledujeme i u vztahu k přírodě. Zajímavé je vzdělání, které se v této části rozhovorů vyskytuje poprvé. Respondenti mají pocit že vzdělání, jak školní, tak mimoškolní, má silný dopad na budoucnost života potomků a kladou mu značně zvýšenou hodnotu nežli ne-skauti. To může být také dáno tím, že všichni respondenti mají maturitní vzdělání a většina studuje na vysoké škole. Spojitost se skautskou výchovou ale nemůžu vyloučit. Poprvé tady také narážíme na hodnotu víry, která má ve skautingu taky vysoké postavení, vzhledem ke křesťanskému základu organizace. Junák však své členy k víře nenutí. V tomto daném případě se do odpovědi dostala osobní náboženská preference respondenta.

Otázka č.9.: Jak vnímáš vlastní osobnost, čeho si nejvíce vážíš?

Tabulka č.7.: odpovědi otázka č.9.

Věrnost	(2)
Zodpovědnost	(2)
Pracovitost	(4)
Smysl po humor	(2)
Pozitivní myšlení	(4)
Skromnost	(3)

U této otázky trvalo respondentům delší dobu na odpověď. To můžeme přikládat nátuře otázky. Většině respondentů se těžko poskytovali data. Po přemýšlení a diskuzi se ovšem dostatečné množství dat nasbíralo a můžeme sledovat, že se zde respondenti značně rozcházejí. I přes značné široké rozpětí hodnot můžeme opět sledovat vazbu se skautským hodnotovým systémem. Věrnost, smysl pro humor, pozitivní myšlení a částečně i skromnost můžeme doslovně najít ve znění skautského zákona. Výsledkem tedy můžeme pozorovat osobní ztotožnění s určitými body zákona, a tak i s hodnotami, které reprezentují.

Otázka č.10.: Jaká tři přání by sis přál/a?

Tabulka č.8.: odpovědi otázka č.10.

Zdraví	(5)
Být užitečný/á druhým	(3)
Rodina	(4)
Vzdělání	(4)
Příroda	(5)
Přátelství	(5)
Láska	(2)
Majetek/peníze	(1)

Otázka formulačně jednoduchá, jak na zadání, tak odpovídání pro respondenty. Sloužila jako závěrečná k ukončení rozhovoru a k upřesnění/doplnění potřebných informací. Tato jednoduchá otázka plnila svou funkci skvěle, díky této jednoduchosti se respondenti nemuseli

tolik zamýšlet a jejich odpovědi tak nabývají dodatečného významu. Tyto otázky mi pomohli zpřesnit a najít vazby s předchozími otázkami a najít základní rozdíly mezi hodnotami skautů a ne-skautů. Ve vyjádření respondentů můžeme najít klasické hodnoty společnosti jako zdraví. Pozornost si ale zaslouží spíše zbytek tabulky, které obsahují hodnoty u obecné situace vyskytující se spíše ke konci nebo prostředku důležitosti v tabulce hodnot. Můžeme si také ale všimnout na poslední příčce obsazenou hodnotu majetku, která se u obecné populace nachází značně výše než u skautů. Překvapením ale zmínění této hodnoty nebylo a byl jsem příjemně překvapen, že se vyskytla pouze na závěr práce.

7. Závěr výzkumné části

Ve výzkumné části jsem se zabýval rozhovory respondentů, jejich analýzou a vyhodnocením. Rozhovorů proběhlo celkem šest, z toho všechny v klidném a profesionálním duchu. Rozhovorů se všichni respondenti účastnili dobrovolně a během rozhovoru jsem nabyl také dojmu, že si strávený čas užívají a nepříjde jim promarněn. Díky tomu jsem i jako výzkumník měl práci znatelně jednodušší a rozhovory jsem si i já užil. Rád jsem poslouchal názory a hodnoty ostatních, zaznamenával si zajímavá tvrzení.

Výzkum jasně ukázal a potvrdil, jak Junák působí na formování osobnosti a hodnotové orientace členů dlouhodobou, účelnou a vedenou výchovou. Vazby na hodnotovou orientaci organizace Junák se promítaly do odpovědí během všech otázek v rozhovoru s respondenty. Díky tomu jsme měli možnost hlouběji se ponořit do hodnotového přemýšlení skautů adolescentů, a hledat odpovědi na stanovené výzkumné otázky.

V prvních otázkách bylo značně poukázáno na to, jak časem působí výchovný proces Junáka na jednotlivce. V této části měli respondenti uvést, zda si myslí že skauting ovlivnil jejich hodnoty a postoje a jakým způsobem. Výsledkem této části bylo prokázání zásadního dlouhodobého vlivu organizace na respondenty s cílem výchovy ve volném čase a zodpovězení jedné z výzkumných otázek. Za pomoci své výchovné metody obsahující symboliku, předávání zodpovědnosti, výchovu jak ve městě a přírodě, dokazuje Junák vychovávat v mladých adolescentech takové hodnoty, o kterých můžeme říci, že jsou v naší společnosti dobré a žádané. Můžeme sledovat také přesně definovaný přístup skautů adolescentů k těmto hodnotám, na rozdíl od adolescentů běžné populace. Můžeme tedy říci, že **skauting ovlivňuje hodnotovou orientaci** adolescentů pomocí dané metodiky práce s mládeží již od útlého věku. Pomocí symbolických rámců jim předkládá takové hodnoty, které organizace považuje za správné, pomocí družinového systému, her a vnitřního předávání zodpovědnosti své členy

motivuje k tomu, aby tyto hodnoty nejen přijali za vlastní, ale také rozšiřovali dále s vírou většího dobra. Takovýto vývoj nejen přispívá k celkové funkci celé organizace, ale také celé společnosti. Není tedy překvapivé poté ve společnosti sledovat například na trhu práce preferenci jednotlivců, kteří touto výchovou prošli, vzhledem k předpokladu, že skaut chová určité hodnoty ve společnosti velice prospěšné.

Následující část byla značně zaměřena na lidi okolo respondentů. Uvažovali, čeho si váží na svých blízkých kamarádech ze skautu a porovnávaly jejich hodnoty a přístup k ostatním ne-skautským přátelům. Zvažovali také jejich postoj k vedoucím v Junáku, snažili se přiblížit, čeho si na svých oblíbených vedoucích váží a jak na ně v minulosti vedoucí výchovně působili. Můžeme zde pozorovat odlišnosti v hodnotách adolescentů skautů, kteří na svých blízkých mnohem více oceňují hodnoty jako pravdomluvnost a ochotu pomoci ostatním. Tyto hodnoty se v dnešní době ve společnosti ztrácejí, i když jsou velice chrabré. Preference těchto hodnot, jako je pravda, ochota pomoci, vztah k přírodě, přátelství a spolehlivost můžeme pojit také k tomu, že tyto hodnoty nejsou centralizované na jedince samotného a mají značně omezený materiální přínos danému jedinci. Skauti ovšem dle rozhovorů nevnímají jen sebe, ale také společnost, lidi a přírodu okolo nich. Nejednají tedy jen se zájmem pro vlastní obohacení, ale také o obohacení ostatních, i za cenu vlastního nepohodlí nebo materiálu. Nemůžeme ovšem říci, že skauti nehledají vlastní obohacení, hledají ho ale v jiných hodnotách nežli adolescenti běžné populace. Tento přístup můžeme pojit s přístupem a funkcí skautských vedoucích, kteří takto k respondentům přistupovali vždy. Sledujeme tedy, že vedoucí, kteří vstřícně přistupují, pomáhají, starají se o své svěřence a řeší problémy s klidem a rozmyslem, mají obrovský výchovný potenciál a plně ho využívají. Můžeme tedy říci, že se **hodnoty skautů adolescentů od jejich protikladů z běžné populace značně liší** nejen preferencí více nemateriálních hodnot, ale také preferencí hodnot, které mají přínos lidem, společností a přírodě okolo nich.

Třetí část se zaměřila na osobnější život respondentů a pomocí hloubkových otázek se zamýšleli nad preferovanými hodnotami a vlastnostmi jejich budoucích životních partnerů. Dále také za pomoci otázky předávání hodnot, jaké by chtěli předat svým potomkům. Tyto výpovědi s doplněním hodnot, kterých si sami na sobě nejvíce váží a výpovědi jejich přání dávají dohromady data, které jsem díky analýze těchto rozhovorů získal. Spojením této závěrečné části rozhovoru s předešlými jsem byl schopen odpovědět na závěrečnou výzkumnou otázku a zjistit, jak důležitě respondenti vnímají hodnoty zakomponované ve skautském zákoně. Komplexnější a osobnější otázky v této části byly skutečně zaměřeny na vyzvednutí hodnotových preferencí na povrch rozhovoru. Ve výsledku jsem jednoznačně pozoroval, že většina zmíněných hodnot

při odpovídání na otázky mají skutečně úzkou vazbu s body skautského zákona. Můžeme sice říci, že tyto body jsou obecné pro dobro a fungování společnosti. Říci, že většina mladých lidí by na tyto otázky odpověděla velice podobně. Pokud ale sledujeme tabulku preferencí adolescentů obecné populace a porovnáme výsledky získané při rozhovorech, můžeme sledovat, že skautský zákon tyto vyžadované hodnoty u adolescentů skautů značně podpoří a dodá jim určité odůvodnění, z jakého důvodu tyto hodnoty považovat za správné a sobě vlastní. Vzniká tu tedy pevná vazba mezi předchozími výsledky a závěry výzkumu. Můžeme sledovat silné a procítěné odůvodnění hodnot pro skauty důležitých a jejich spojitost se skautským zákonem. Nejsilněji potom můžeme uvést body jako „skaut je prospěšný a pomáhá jiným“ a „skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských“. Právě z těchto bodů vychází ty hodnoty, které se nejvíce lišily od hodnot adolescentů běžné populace. Motivaci, vidění smyslu v pomoci ostatním a ochrany přírody omezeně u ne-skautů vnímáme i díky čím dál méně častému společně trávenému času rodin a omezení návštěvnosti přírodních památek. Skauti ovšem tyto památky a přírodu ocení mnohem více jak díky častým výpravám, tak táborům. Nemůžeme říci, že by skauti aktivně při rozhodování a zvažování svých hodnot přemýšleli nad doslovným zněním skautského zákona. Výchovou k němu ale časem jeho hodnoty přijali za vlastní. Můžeme tedy říci, že **hodnoty skautského zákona mají pro skauty vážnou důležitost.**

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak se hodnoty vyznávané dnešními skauty adolescenty, liší od obecného pojetí hodnot adolescentů v běžné populaci. Hledání odpovědi na tuto otázku jsem použil metodu rozhovorů. Výzkumné otázky, které směřují k cíli práce se ptají, jak skauting jako takový ovlivňuje hodnotovou orientaci jeho členů k hodnotám, které jsou dobré a žádané, jak se hodnoty dnešních adolescentů skautů liší od hodnot preferovaných ne-skautskými adolescenty, a jakou mají hodnoty skautského zákona u adolescentů skautů důležitost.

Dle výsledků výzkumu můžeme jasně říci, že **skauting pozitivně ovlivňuje hodnotovou orientaci členů**. Dle analyzovaných dat, která ukazují značnou hodnotovou zaměřenost respondentů z řad skautů můžeme jasně vidět spojitost výchovnou metodou Junáka, zákonu skautů a jejich poslání. Podle vlastních výpovědí skautů jsou si sami vědomi tohoto působení a hodnot, které se staly pro ně v životě časem čím dál důležitější. Tyto teoretické poznatky spojené s daty výzkumu jasně ukazují na cílenou a funkční výchovu k hodnotám Junáku vlastní. Například zmíněné hodnoty skautského zákona jako pravdomluvnost, věrnost, prospěšnost druhým, přátelství a příroda, se ve výzkumu objevovaly ve zvýšené míře. Tyto hodnoty můžeme označit za dobré a společností žádané. Díky těmto výsledkům můžeme tedy vnímat, **jak vysokou důležitost hodnoty skautského zákona u skautů mají**. Zodpovězením těchto dvou výzkumných otázek jsme se posunuli mnohem blíže k cíli práce a ke zodpovězení hlavní výzkumné otázky, jak se hodnotové preference skautů v adolescenci a jejich ne-skautských protějšků liší. Respondenti svými výpověďmi v této chvíli doplnili potřebné informace k zodpovězení této otázky. Z těchto výpovědí bylo jasně zřetelné že jsou si vědomi značných rozdílů mezi hodnotami svými, svých skautských vrstevníků a hodnotami ne-skautských adolescentů. Již zmíněné hodnoty jako například přátelství, příroda, pravdomluvnost, a hlavně prospěšnost ostatním se u obecné populace vyskytovali dle teorie na značně nižších příčkách důležitosti, než je chovají skauti. Můžeme tedy jednoznačně říci že **hodnotová orientace skautů adolescentů a jejich ne-skautských protějšků se vskutku liší**, především preferencí hodnot skautského zákona a poslání.

Na základě zodpovězení základních výzkumných otázek a docílení závěru považuji cíl práce za dosažený. Výsledky nejsou zcela překvapivými, vzhledem k oblíbenosti a velikosti skautského hnutí na našem území. Tato práce však opět dokazuje funkčnost a přínos skautů naší společnosti, a to nejen jako výchovné organizace. Jako autor jsem rád, že jsem se k takovému cíli dopracoval. Věřím také, že další zkoumání tohoto tématu by pomohlo

dodatečně podporovat funkci Junáka na našem území poukázáním na funkčnost a význam jeho procesu ve společnosti.

Práce na bakalářské práci byla i mně jako autorovi byla přínosem. Díky teoretické části jsem si značně rozšířil znalosti, což podpořilo profesní růst autora. Uvědomil si nezměrnou důležitost hodnot v životě jedince a jejich přínos jak ve výchově, tak ve společnosti. Již před zpracováním práce jsem si byl vědom svých vlastních hodnot a hodnotové orientace, ovšem vypracování práce ve mně dodatečně podpořila hrdost na tyto hodnoty a dodala novou motivaci tyto hodnoty učit a rozšiřovat nejen ve výchově dětí a mladých lidí, ale také v působení na vrstevníky a starší jedince. Osobně jsem se nad hodnotami jako takovými začal více zamýšlet. V každodenním životě jsem začal sledovat a zamýšlet se nad hodnotami lidí okolo sebe a jak je ovlivňují v rozhodování v jejich životě.

Použitá literatura a další informační zdroje

BOUDON, Raymond. *Sociologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0735-3.

BŘICHÁČEK, Václav. *Čekatelská zkouška*. 4., opr. a dopl. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2006. ISBN 80-86825-15-9.

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-722-0195-6.

COOPER, Belle Beth. *The Science of Time Perception: Stop It Slipping Away by Doing New Things*. *Buffer Social* [online]. 2013 [cit. 2018-06-24]. Dostupné z: <https://blog.bufferapp.com/the-science-of-time-perception-how-to-make-your-days-longer>

ERIKSON, Erik H. *Identity: youth and crisis*. New York: W. W. Norton & Company, 1994. ISBN 0-393-31144-9.

HAVEL, Matěj, JASAŇ, Jakub, ed. *Metodika pro oddílovou praxi*. Pardubice: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Pardubický kraj, 2010. ISBN 978-80-254-9119-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KNOTOVÁ, Dana. *Volný čas dospělých v kontextu celoživotního učení*. In: KAPLÁNEK, Michal. *Výchova a volný čas: sborník příspěvků 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. Sborníky. ISBN 80-704-0849-9.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.

SEKERA, Julius. *Hodnotová orientace a mezilidské vztahy v pedagogických sborech*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1994. ISBN 80-704-2072-3. Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-386-4.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví: Návod pro výchovu čes.mládeže na základě systému sira R.Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění četných odborníků*. 3.nezm.vyd.podle 1.vyd.v r.1912. Praha: Merkur, 1991. ISBN 80-7032-001-x.

ŠANTORA, Roman. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012. ISBN 978-80-86825-72-4.

TAYLOR, Steve. *Why Time Seems to Pass at Different Speeds: Perception explains why time seems to speed up with aging*. *Psychology Today*[online]. 2011 [cit. 2018-06-24]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/out-the-darkness/201107/why-time-seems-pass-different-speeds-part-2-1>

VÝPRACHTICKÝ, Josef, Michala ROCMANOVÁ a Marek BALÁŠ. *Junák – český skaut, z. s.: stanovy spolku*. [online]. 2014 [cit. 2018-06-09]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/wp-content/uploads/2018/05/stanovy-junaka.pdf>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Hodnotový žebříček adolescentů dle Saka a Sakové (2002) 21

Přílohy

Příloha č.1: Otázky rozhovorů

Otázky pro respondenty výzkumu – Životní hodnoty skautů

Výzkumník: Luksch Dominik

Otázka č.1: Jakým způsobem změnil skauting tvoje hodnoty, názory a postoje?

Otázka č.2: Máš ve skautingu blízké kamarády?

Otázka č.3: Vyprávěj mi o nic, čeho si na nich vážíš?

Otázka č.4: Jak vnímáš odlišnosti mezi chováním tvých kamarádů skautů a ne-skautů?

Otázka č.5: Jak na tebe působili vedoucí?

Otázka č.6: Jak vnímáš svého nejoblíbenějšího vedoucího?

Otázka č.7: Jak si představuješ svého životního partnera?

Otázka č.8: Můžeš popsat to nejdůležitější, co chceš předat svým případným potomkům?

Otázka č.9: Jak vnímáš vlastní osobnost, čeho si nejvíce vážíš?

Otázka č.10: Jaká tři přání by sis přál/a?

Příloha č.2: Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Název: ŽIVOTNÍ HODNOTY SKAUTŮ, INTERVIEW

Jméno: -----

Datum narození: -----

Účastník byl do studie zařazen pod číslem: -----

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím s mou účastí ve studii. Je mi více než 18 let.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností. Pokud je studie randomizovaná, beru na vědomí pravděpodobnost náhodného zařazení do jednotlivých skupin lišících se léčbou.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti mých osobních dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být moje osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s mým výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že mé jméno se nebude nikdy vyskytovat v referátech o této studii. Já naopak nebudu proti použití výsledků z této studie.

Podpis účastníka:

Podpis výzkumníka:

Datum:

Příloha č.3: Transkripce rozhovoru č.3, „Cvrnda“, selektivní transkripce

Jak dlouho skautuješ?

No, aktivně jsem skautovala... asi devět let? Ale od té doby, co sem začala chodit na vejšku chodím na schůzky jen jednou ty dva tejdny. Vycházelo mi to tak v prváku s přednáškama. Tyjo, když nad tím přemýšlím tak už je to docela doba co? (smích) Nechodím sice tak dlouho jako ty, ale už to je taky dlouhá doba, ani mi to nepřišlo.

Přišla ti ta doba kratší?

...Nevím, spíš jsem se nad tím dlouho nezamýšlela. Vždycky nad tím nějak přemýšlíme jen na táboře, když se předávají březové lístky a vzpomínáme na ptákoviny co jsme prováděli. (smích) Nebo to je taky tím že si poslední dobou uvědomuju, jak ten čas letí. Je to strašný co, ráda bych se někdy do toho dětství zase vrátila. (smích)

Ráda by ses vrátila do dětství? Co tě k tomu vede?

No na tábory a tak jsem myslela. Byla to vždycky taková sranda s lidma. Hlavně na Želivce, na to mám nejlepší vzpomínky.

Na co nejradši vzpomínáš?

Nejvíc na kamarády a hry co jsme tam prováděli. Jo a ty obřady co jsme měli. Pamatuješ na Želiváka? Jak když byl někdo novejš tak každě rok dělal ty křty. (smích)

Jak ses ke skautingu původně dostala?

Tyjo to jsem byla ještě malá, úplně si to nepamatuju sama. Co ale vím z povídání taťky tak jsme jezdili vždycky z družiny okolo klubovny a taťka viděl, jak si tam hrajou děti a tak. Líbilo se mu to a začal se zajímat o to co se tam vlastně děje. Takže takhle zjistil že existujou skauti a já jsem prej byla hnedka pro. Asi proto, že jsem mohla chodit dřív z družiny a dokonce sama (smích).

Kolik ti bylo?

Tyjo kolem desíti. Nebyla jsem tam nejmladší, hodně děcek, co přišlo už předemnou, bylo mladších.

Jakým způsobem změnil skauting tvoje hodnoty, názory a postoje?

Hmm... asi určitě. Ale nevím řekla bych spíš jako že jsem byla vedena k tomu. *Můžeš mi to rozvést?* Myslím tím jako určité věci, hodnoty a postoje, jak říkáš. A postupem času jsem je přijala za svoje a jsem za to fakt ráda, vidím svět úplně z jinýho pohledu si myslím než hodně lidí okolo mě. Už jen když se učíš třeba ten slib a čteš si zákon tak ti to nedá a trošku o tom přemejšlet. Ještě když potom říkáš ten slib u toho ohně večer... To prostě člověku zůstane v paměti, a to znění toho slibu máš prostě v hlavě furt. Budu si ho pamatovat do konce života. No a ono v nějakých situacích, když přemýšlíš, co a jak se ti prostě ten slib dostane do hlavy co to člověk vlastně slíbil. A jak to sakra pomůže!

Suprový začátek, děkuji!

Máš ve skautingu blízké kamarády?

Tyjo, nespočet. Už jenom od nás z oddílu jsou přeci všichni moji kamarádi. Když navíc připočítám všechny ty společný akce, na kterých sem byla přes ty roky... Třeba rádcák a akce na kterých sem byla s mladšíma prckama. To už mám kamarády po celý zemi. Né teda, že bych s nima byla pořád v kontaktu, x let jsem se s nima neviděla ani nepsala, ale pořád je považuji za kamarády. Za svoje nejbližší bych vybrala holky od nás z kmene rangers. S těma sem přecijen strávila nejvíc času přes to moje skautování. To je nejvíc zážitků. Ty holky bych nikdy za nic nevyměnila. Ví toho snad víc než moji rodiče (smích). Jsem za ně strašně ráda.

Vyprávěj mi o nic, čeho si na nich vážíš?

Hmm. Je toho hodně... No nejvíc asi toho že tam vždycky jsou, když mi je nanic, nebo když se třeba zrovna něco nepovede. Třeba když jsme jely tenkrát na dvoudenní výlet na táboře, tak i když přšelo(k) a skoro mrzlo, tak mi vždycky vehnaly smích do obličeje. Pak taky toho, jak jsou spolehlivý. Nikdy jsem se jim nebála nic svěřit i když jsem taková, že nerada moc svěřuju ostatním, i práci třeba. Prostě vím že jsou schopný si se vším poradit a mají tu zodpovědnost. Když jim něco půjčím, nebo se s něčím pracuje, takže vím že se nic nerozbije a tak. (pauza)

Napadá tě něco dalšího?

No, spíš přemyslím jestli tam mám tu upřímnost dát nebo ne. (smích) Ale asi určitě, vždycky když bylo potřeba něco vyřešit nebo se jim něco nelíbilo tak se to prostě má dát najevo a myslím si že by to tak mělo být všude. Takže se nebojím že kdyby něco tak se nic nebude dít. S tím jde taky ruku v ruce to, že se nebojím že by mi někdy holky lhaly, už to беру u nás jako takovou samozřejmost, ani nepřemýšlím nad tím, že by něco, co slyším, nebyla pravda. No a tohle jsou teda asi ty nejdůležitější věci.

Dokázala bys říci z jakého důvodu jsou zrovna tyto věci pro tebe u nich důležité?

No jsou to věci, který si myslím prostě dělají slušného člověka, a hlavně skvělého kamaráda žejo. Asi bych řekla že jsme tak prostě byly vychovaný a ty vlastnosti vnímám prostě silně. V životě vždycky narazíš na někoho, kdo je falešnej a lže ti snad o všem co jde. Nevidím v tom žádný význam a nikdy se s tím nikam nedostaneš.

Jak vnímáš odlišnosti mezi chováním tvých kamarádů skautů a ne-skautů?

Rozhodně, o tom nemám pochyby. Ve škole mám samozřejmě taky kamarádky ráda, ale není to takový ten blízký vztah jako mám s holkama ze skauta. Jak jsem třeba mluvila o tom mluvení pravdy, tak prostě ve škole, víš, jak to chodí. Drby a takový věci. Prostě nemůžeš věřit snad ničemu co se povídá a tak. Asi když potřebuješ s něčím pomoci nebo tak, tak prostě slibujou nejdřív třeba jak pomůžou a potom nic. To je asi nejhroší že s něčím třeba počítáš a pak se dovíš že to vlastně nedopadne nebo tak. Navíc třeba když se nevidíme dýl tak furt vím, že to jsou moje kamarádky kdyžto když se třeba dlouho nevidíš s někým ze školy nebo si s nima nepíšeš nebo tak, tak potom ten vztah jakoby mizí skoro. Stejně ale to tady tak kecám a moje nejlepší kamarádka sice do skautu taky chodila, ale asi jen rok nebo tak. Neřekla bych teda že je to skautka a ani asi některý ty vlastnosti nemá.

Potkala jsi se s ní ve skautu?

To je docela dobrá story. Chodila totiž do stejného oddílu, jako jsem chodila já, ale to bylo zrovna když jsem nastupovala a vlastně jsem ani nevěděla kdo je. Ona pak chodit přestala, takže jsme se ani pořádně neseznámily vlastně. Ale chodily jsem do stejné školy a postupem času někdy na druhým stupni jsme do sebe narazily a začaly se bavit. Pak to šlo nějak šup šup a najednou jsem měla nejlepší kamarádku i mimo skaut. (smích)

Super, děkuji za informace! Můžeme pokračovat?

Jasně!

Jak na tebe působili vedoucí?

Hmm... tak vždycky jsem byla ráda že tam jsou, protože jako malá jsem měla docela dost problémů tyjo. Třeba uzly a sportovnější věci mi nikdy moc nešli (smích). (pauza)

Ráda že tam jsou? Můžeš mi to přiblížit?

No ve smyslu jako že když jsem třeba něco dělala a nešlo mi to tak mi vždycky někdo pomohl. Když na to tak vzpomínám tak jsem se zezačátku trochu i bála třeba Mauglího, jestli si ho pamatuješ. (přikyvuji) To byl prostě mladej kluk a já jsem se jako malá holčina prostě bála no. (smích) Zrovna on ale třeba když jsme měli nějaký sportovní věci na schůzce a nešlo mi to tak uměl nejvíc podpořit. Ráda na něj vzpomínám tyjo. A taky na ty naschvály, kterejma jste ho kluci furt štváli(k). (smích)

Takže bys dokázala říct, že máš oblíbeného vedoucího?

Oblíbený vedoucí? Siggi... milion procent. To je prostě takovej můj druhej táta to se ani nedá popsat. Naučil nás všechny takových věcí jak už třeba manuálně, tak jako lidi.

Jak vnímáš svého nejoblíbenějšího vedoucího?

Určitě nejvíc vnímám jeho přístup. To jsou prostě věci, co ostatní lidi nemají. Když se třeba něco nepovedlo nebo jsme udělali nějakou blbost tak k nám vždycky přistupoval s respektem a žádný nadávání nebo něco takovýho. Vždycky se to vyřešilo bez velikejch trestů a s respektem. To je asi nejvíc co jsem se od něj kdy naučila ten přístup k ostatním lidem, to že vždycky pomohl, když bylo potřeba a když se něco fakt nechtělo nebo tak, tak se vždy našlo nějaký jiný řešení. To že nám věřil s tím, že jsme už dospělí poslední roky a svěřoval nám prostě přípravu programu a starosti o tábor třeba jako takovej je taky skvělý. Vyzkoušíme si tak prostě novy věci a nevím třeba za mě je to i dobrej pocit být ta důležitá na táboře. (smích)

Rozumím, děkuji, posuneme se dál. Jsme zhruba v polovině. Skvělá práce.

Jak si představuješ svého životního partnera?

Hmm... to je docela složité, ale co se týče vlastností tak by určitě měl být milující a respektující osobnost kterému nezáleží jenom na sobě, ale také na lidech okolo něj. Krásně se pak krásně poznat na tom, jak se třeba chová ke zvířatům. Nebo taky třeba jak se chová k obsluze v restauraci nebo v obchodě! Nebo taky k přírodě. Jestli vyhazuje odpadky nebo tak. Krutýho člověka bych určitě poznala i kdyby se to snažil skrývat. Taky by určitě měl být upřímněj, protože bez toho by, si myslím, žádnéj dlouhej vztah fungovat nemohl. To pak akorát vele k blbejm hádkám a tak. Taky by měl bejt odvážnej, protože já, když vidím pavouka tak se pomalu stěhuju do jinýho města. (smích) Ale nesmí ho zabít! To je hnusný. A měl by bejt taky zručnej, protože když se něco rozbije, víš jak. (smích) Skaut to určitě být nemusí, ale myslím si, že by to bylo tak 5 bodů navíc! (smích) Protože přecijen tyhle vlastnosti a hodnoty by určitě splňoval lépe.

Jsou i nějaké věci co nejsou tak důležité, ale hodně lidí si to myslí?

Naprosto jednoznačně peníze.

Proč si to myslíš, můžeš to rozvést?

Je to něco, co si myslím že všichni strašně řešej. Věřím že i bez nich se to prostě s láskou dá zvládnout. Jednoduchý.

Rozumím.

Můžeš popsat to nejdůležitější, co chceš předat svým případným potomkům?

Hmm... zajímavý, nad tím jsem se pořádně nikdy nezamýšlela. No určitě bych taky děcka, jestli budou, chtěla poslat do skauta, s tím počítám. Oproti škole to je sakra obrovskej rozdíl a naučí je tam strašně moc.

Rozumím, děkuji. Zkus se ale zamyslet nad tím, co základního bys jim chtěla předat ty.

(pauza) No nejdůležitější by bylo asi slušné vychování a respekt k ostatním osobám okolo něj. Jako takové pomáhání lidem, když je potřeba, klidně i na ulici. Nebo pustit starší paní nebo pána sednout v autobuse. To jsou takový základní věci, který by podle mě měl umět

každej, když to ale okolo sebe vidím tak se mi dělá někdy blbě. To je něco, čemu bych se strašně chtěla vyhnout. (pauza) *Máš na mysli něco dalšího?* Milion procent bych chtěla, aby měl hodně kamarádů a naučit ho že přátelství je v tomhle světě strašně důležitý. Byla bych strašně smutná, kdybych věděla že nemá žádný kamarády. Taky strašně důležitý by bylo vychovat v něm strašně kladnej vztah k přírodě. Je to taková nádhera a člověk by si toho měl vážit. Kdo ví, jak to bude až budou nějaký děcka, ale věřím že v tu dobu to bude ještě o to víc důležitější.

Z jakého důvodu jsou tyto hodnoty to, co bys chtěla dětem předat?

Hmm... asi hlavně proto že se podle nich sama řídím a vím, že jsou to hodnoty, který považuju za dobrý a správný žejo. Myslím prostě že kdyby bylo takových lidí víc, tak by prostě ten život celkově stál za to a bylo by to mnohem lepší všude. Jsou to prostě důležitý věci.

Jak vnímáš vlastní osobnost, čeho si nejvíce vážíš?

Tyjo, nemám moc ráda takhle se sebehodnotit. (smích) Je to těžký, protože ty věci, který si myslím že jsou dobrý a správný v tomhle blbým světě jsou prostě občas přítěží. To ale neznamená že si jich nevážím a že je pořád nebudu dodržovat žejo, to by mi prostě nedalo. Ta nejdůležitější věc je asi určitě ta věrnost a loajalita. To je asi něco na čem si zakládám u sebe, bez toho by to nešlo. Ta loajalita hlavně.

Mohla bys mi to trošku blíž přiblížit?

No prostě nedokážu se třeba s někým vídat nebo třeba i jezdit někam zpívat a pak prostě odejít někam jinam, zpívat třeba do jinýho sboru třeba. Nebo třeba když jsem byla na brigádě v jednom obchodě a pak jsem měla příležitost jít jinam, tak mi to prostě nedalo a zůstala jsem tam, protože jsem cítila takovou jako sounáležitost a loajalitu k tomu místu.

Rozumím, děkuji. Skoro na závěr bych ti rád splnil tři přání, so by sis přála?

(smích) Ty máš i kouzelné schopnosti? (přikyvuji) No tak v tom případě si přeju, aby té naší velké rodině stále přálo zdraví, dál pak, aby se mi povedlo úspěšně dostudovat tuhle školu. A nakonec bych si taky moc ráda přála, aby se ten náš svět trošku vzpamatovat a začal se starat o to naše životní prostředí, přestal znečišťovat ovzduší, oceány, přestal kácet deštné pralesy a podobně. No, měla bych takovejch přání asi dalších milion, ale na to tvoje magické síly asi nestačí vid'? (smích) *A já doufal, že si budeš přát třeba poníka.* (smích)

Chtěla bys na závěr ještě něco dodat?

Asi bych ti chtěla i poděkovat, protože ty otázky mě fakt donutili přemýšlet třeba i nad věcma nad kterýma bych se dřív nezamýšlela. Třeba ta o těch dětech, ne. Tak děkuju. Snad to bude pro tebe užitečný.

Řekla bys, že se ti odpovídalo ztěžka?

Né vůbec! Přišlo mi, žes je dobře pokládal, tak taky se v tom pohybuješ tak víš, jak se na ty věci ptát. Hlavně se mi dobře odpovídalo, protože jsem tak nějak věděla o čem je řeč a takovýhle věci řešíme přece taky na schůzkách dost s děčkama. Jako co je pro ně důležitý a tak. Trošku to ze mě občas lezlo to je pravda jak jsem to dlouho nedělala, ale to spíš bylo tím, že jsem občas nevěděla, jak to formulovat.